

Obrana

Slováci na Cypre

Famózný Gönci

Mínometný systém NONA-SVK

Z mechanikov piloti

ISSN 1336 - 1910

9 771336 191007

Slnečný aliančný deň

„Na Slovensku vymyslené a vyrobené zbraňové systémy, ktoré sú aj vo výzbroji NATO, sa volajú: a) Dana a Zuzana, b) Božena a Zlatka, c) Julka a Mílka.“ Nuž – ak by ste boli v piatok 2. apríla na bratislavskom Hviezdoslavovom námestí a zúčastnili sa na oslavách vstupu do NATO, pri jednom zo stánkov by ste sa i vy mohli zapojiť do kvízu s podobnými otázkami. Po troch správnych odpovediach by ste získali tričko. Tak ako trebárs 76-ročný dôchodca Alfonz Rosa, ktorému radila i jeho manželka Pavlínka. „V týchto podmienkach sa o inej ceste ako o vstupe uvažovať nedá, preto som za,“ povedal nám svoj názor senior. Desaťročná Monika Slabejová síce o NATO ešte nevedela nič, ale puzzle so symbolom aliancie dokázala poskladať v čase, vďaka ktorému vyhrala odznak. „Ja príliš nepolitizujem, ale páči sa mi tu. Zatiaľ nás najviac zaujali vystúpenia českej, poľskej a slovenskej jednotky čestnej stráže,“

pochválila piatkové popoludnie pani Marcela Mauritzová, ktorá aj s dvoma dcérami práve kráčala na vystúpenie bigbandu US-Army v Európe s názvom Night Fire. Pravda, zopár ľudí si neodpustilo aj opačné poznámky. Tých sme však za celé popoludnie mohli zrátať na prstoch jednej ruky. „Amerika už dvakrát vytiahla Európu z problémov, preto dúfam, že to nebude musieť robiť opäť, keď sme už na jednej lodi. Podľa mňa, v NATO sme mali byť už skôr,“ vyslovil svoj názor 38-ročný pracovník marketingu Ronald Gerhart, ktorý si prišiel až podvečer pozrieť vystúpenie džezmena Petra Lipu. Ešte predtým sa rady záujemcov pomaly posúvali k stánku Vydavateľskej a informačnej agentúry MO SR, kde mal autogramiádu famózný strelec kapitán Jozef Gönci a kozmonaut plukovník Ivan Bella a kde nonstop bežala videoprezentácia činnosti našich ozbrojených síl doma aj v zahraničí.

Rytmická hudba vojenských kapiel, prezentácia bratislavského regrutačného strediska a Výcvikovej základne mierových síl z Nítry, príhovory premiéra, ministra obrany, štátneho tajomníka ministerstva zahraničných vecí či náčelníka generálneho štábu alebo slávnostné vztyčovanie slovenskej vlajky popri vlajúcej vlajke NATO... To sú ďalšie fragmenty z osláv vstupu Slovenska do aliancie. Aha – a ešte nemožno zabudnúť na príjemne hrejúce jarné slniečko. Bol to fajn deň.

– pv –

Foto Jozef MICHNICA

Obrana armáda

Dvojtyždenník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) v roku 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XII, č. 08/2004
Do výroby zadané: 8. 4. 2004

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
vo Vydavateľskej a informačnej
agentúre KOD KaMO

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO,
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847

Zástupca šéfredaktora:
pplk. Mgr. Jozef MICHNICA,
tel.: 0960 312 980

Tajomníčka redakcie:
Milena SLEZÁKOVÁ,
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520

Redaktori:
pplk. Milan ČIPKA, tel.: 0960 312 980
pplk. Ing. Andrej GÁFRIK, tel.: 0960 313 054
Jozef ŽIAK, tel.: 0960 312 984

Fotografi:
Peter DOVINA, Miroslav GYÜRÖSI
Tel.: 0960 312 395

Jazyková úprava:
PhDr. Soňa RACKOVÁ

Vedúci vydania:
Milan ČIPKA

Grafická úprava:
Magnet Press, Slovakia

Adresa redakcie:
Dvojtyždenník Obrana-Armáda
VIA KOD KaMO
Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava
E-mail: slezakovam@mod.gov.sk
www.mod.gov.sk, www.mosr.sk

Rozširuje:
Magnet Press, Slovakia
Mediaprint Kapa, PoNS

**Distribúciu a predplatné
pre SR zabezpečuje:**
Magnet Press, Slovakia, s. r. o.
Teslova 12, P. O. Box 169
830 00 Bratislava 3
Tel./fax: 02/44 45 45 59 – predplatné
Tel./fax: 02/44 45 46 28 – administratíva
E-mail: magnet@press.sk
www.press.sk

Tlač:
Kasico, a.s.
Beckovská 38, 823 61 Bratislava
Tel.: 02/48 20 96 33, Fax: 02/43 63 13 12
E-mail: marketing@kasico.sk
www.kasico.sk

Nevyžiadany a uverejnený obrazový
materiál a rukopisy nevraciam.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93
ISSN: 1336-2910

OBSAH

Reportáž z pôsobenia našich vojakov na Cypre	4 - 6
Rozhovor	7
Partneri v NATO	8
Cvičenie ženistov na Lešti	9
Predstavujeme krajiny aliancie: Estónska republika	10 - 11
Technika – Drobničky	12 - 13
Univerzálny systém 2S23 NONA-SVK	16 - 17
Slávne zbrane: Focke-Wulf Fw 190	20
História: Brigadier Esterházi	21
Ponukové konanie v Nitre	22
Čáslav, Sliač a Spoločné nebo	23
Z mechanikov piloti-operátori ..	24
Osud košickej akadémie v rukách poslancov	25
Analýza: Bezpečnostná a obranná politika Nemecka (2)	26 - 27
Dobrodružstvo na Golanských výšinách	28
Kronika rezortu obrany	29
Vojenské médiá pod drobnohľadom	30
Len desiatka nestačí	31
Z útvarov	32
Oddych	33
Súťaž	35

Fotografia na titulnej strane:

Desiatnik Kamil Plánka z Trenčína je
v misii UNFICYP na Cypre už druhý raz,
pričom popri práci strojnika sa pripravu-
je aj na službu v pohotovostnej zásahovej
poriadkovej jednotke

Foto Pavol VITKO

Editoriál

„Krásny deň – Čo sa teraz ozaj robí –
pri Dunaji – Polomyšlienky kvitnú – Na
našej hlavnej téme – Dobré, že slnko priš-
lo – Pomôže nám ...“ Týchto pár veršov
slovenského klasika z jeho básne Predjar-
né slnko mi padlo do oka práve vtedy,
keď popri hlavnej téme tohto štátu –
vstupe Slovenska do NATO – sa objavilo
aj niekoľko „polotém“, ktoré v porovnaní
s bezpečnostnou integráciou Slovenska
raz historik označí za terciálne či parci-
álne. Možno o to viac bolo sympatické
gesto niekdajšieho ministra obrany Joze-
fa Stanka, ktorý nad všetkými tými „pol-
tónmi“ mávol rukou a s úsmevom pove-
dal, že napriek únave zo služobnej cesty
nemohol na oslavy vstupu do aliancie
neprísť, a to aj s vnúcatami, pretože
o tomto dni sa raz budú učiť v dejepise.
Zároveň využil možnosť a poďakoval
prostredníctvom OBRANY všetkým býva-
lým spolupracovníkom v rezorte obrany,
ktorí sa spolu s ním pred časom podieľa-
li na príprave rozhodujúcich stratégií
a reformy. Sympatické boli aj slová poďa-
kovania ministra obrany Juraja Lišku,
ktoré vyslovil na jeho adresu zo slávnost-
nej tribúny, pričom minister sa aj na
námestí P. O. Hviezdoslava úprimne
poďakoval všetkým, ktorí sa i pred jeho
príchodom do ministerského kresla po-
dieľali na tomto historickom úspechu
Slovenska a jeho ozbrojených síl. Bolo to
srdečné a bolo to fajn.

A ešte jedna téma. Ďakujeme všetkým
čitateľom, ktorí sa zapojili do ankety,
ktorá nám mala napovedať, kde má
dvojtyždenník OBRANA rezervy, prípad-
ne ktoré témy by naši čitatelia videli radi
v našom periodiku častejšie. Tých podne-
tov je oveľa viac ako uvádza výsledné
zhrnutie z pera Mgr. Martiny Halamovej
z oddelenia sociálnych a personálnych
analýz a verejnej mienky k MO SR.
Každá poznámka či nápad sú pre nás
inšpiratívne.

Vojenská tlač, rozhlasová a televízna
relácia i internetová stránka rezortu tvo-
ria kompaktný systém, na ktorom možno
v rámci komunikácie s civilnou verejnou
sílou i v samotnom vnútri ozbrojených síl
stavať i v budúcnosti. Za vaše odpovede
Vám ešte raz úprimne ďakujeme.

Pavol VITKO, šéfredaktor

Podpraporčíčka Dana Štěpáníková, ktorá bola už aj v mierovej misii v bývalej Juhoslávii, pomáha obliekať ochranné protiúderové prostriedky svojej maďarskej kolegyni čatárke Bernadette Kelleovej

Slováci na Afroditinom ostrove

Afroditu, najmladšiu a najkrajšiu z bohýň Olympu, ktorá sa pri brehoch ostrova Cyprus mala podľa gréckych báji zrodiť z morskej peny, slovenskí vojaci mierovej misie UNFICYP zatiaľ nevideli. A to dňom i nocou už od roku 2001 strážia aj časť morského pobrežia.

Rozdelený Cyprus delí 216 kilometrov dlhá „zelená“ hranica, ktorá pretína aj hlavné mesto Nikóziu. Mimochodom, hranica, ktorá oddeľuje cyperských Turkov a Grékov, sa nazýva zelenou nie preto, že by ju lemovali zelené háje. Drevo bolo totiž na ostrove už pred dlhými stáročiami z veľkej časti vyťažené na stavbu lodí. Hranicu nazvali zelenou preto, lebo do pôvod-

nej rozhraničovacej mapy ju nakreslili zelenou pastelkou.

Misia ako krok vyššie

„Vnútna hranica, čo je vlastne línia zastavenia paľby z roku 1974, bola do jari minulého roka prakticky totálne nepriepustná a tamojší obyvatelia rozdelení zelenou líniou sa mohli stretnúť len raz do roka počas jedného dňa na jednom z priechodov v Nikózii,“ konštatoval podplukovník Ivan Hirka, ktorý v čase našej návštevy UNFICYP posledný marcový týždeň odovzdával svoju funkciu podplukovníkovi Martinovi Bačkovi. „Od jari minulého roku tu funguje niečo ako malý pohraničný styk,“ dodal pplk. Hirka. To v skratke znamená, že obyvatelia severnej či južnej strany ostrova môžu skoro ráno prejsť cez jednotlivé hraničné kontroly zabezpečované miestnou políciou. Na mieste dostanú vízum, no v noci musia byť naspäť. Tureckí Cyperčania z menej rozvinutej strany ostrova túto možnosť využívajú na to, aby chodili na juh za prácou. No a stovky gréckych Cyperčanov chodia na sever, aby si pozreli miesta, ktoré ich rodiny museli po roku 1974 opustiť. „Už len toto možno označiť za veľký úspech diplomacie OSN a jej mierových síl,“ mieni pplk. Hirka, ktorého po návrate domov čakal slu-

žobný postup a miesto náčelníka oddelenia strategického plánovania na Generálnom štábe OS SR. „Okrem jazykových znalostí a medzinárodných skúseností, ktoré získali všetci moji kolegovia, môžem vysoko oceniť aj to, že aj v tých najnižších funkciách sa veľmi rýchlo vytrácal taký ten – základácky – prístup k plneniu služobných povinností.“ Pochvaloval si bývalý veliteľ. Myslel tým to, že aj medzi príslušníkmi mužstva už čoraz menej vidieť len akési pasívne čakanie na rozkazy, ale prevažuje proaktívny prístup vojenských profesionálov. „Väčšina z týchto chlapov a žien vie, že misou ich činnosť v uniforme slovenského vojaka nekončí, ale vo svojej kariére príslušníkov ozbrojených síl chcú pokračovať, nuž a podľa toho sa aj správajú,“ dodal.

Ďalší z tých, pre ktorých bola misia schodíkom k vyššiemu stupienku vo vojenskej hierarchii, je kapitán Jaroslav Hrabčák. Odchádzal z trebišovského mechanizovaného práporu a na Slovensku ho od apríla čakalo miesto na veliteľstve brigády v Prešove. Na Cypre pôsobil vo funkcii veliteľa roty.

Krok smerom hore vo svojej vojenskej kariére urobil aj major Milan Kukuk. A to priamo na Cypre. Pred rokom sem vycestoval ako logistický náčelník sektora 4, pričom velil spolu približne deväťdesiatim ľuďom. Po roku sa mal vrátiť domov. Prečo sa tak nestalo? „Na hlavnom štábe UNFICYP v Nikózii mi ponúkli miesto náčelníka oddelenia logistiky. Nasledujúce dva roky budem mať na starosti vo svojej oblasti celý mnohonárodný vojenský kontingent a v mojej podriadenosti bude približne 270 ľudí,“ konštatuje ambiciózný

Rotný Radoslav Ligas z Rastislavíc pri Nových Zámkoch a čatár Igor Paulíni z Rajca sa vracajú zo strážnej obchôdzky na pozorovateľskej pozícii 121 pri mestečku Troulli

Slovák, ktorý začínal pri protivzdušnej obrane a má už za sebou aj pozorovateľskú misiu v Iraku. Treba povedať, že tak je to dobre. Veď ešte donedávna boli Slováci v mierových misiách síce vychýrení vojaci, najmä ženisti, no len zriedka mali zastúpenie na medzinárodných veliteľstvách. V UNFICYP k nim patrí aj majorka Ingrid Tomeková, vojenská zástupkyňa civilného hovorca OSN pre Cyprus. Aj na túto energickú mladú ženu, s excelentnou znalosťou angličtiny a s kontaktmi na médiá v celom svete, môžu byť naše ozbrojené sily skutočne hrdé.

Horúčavy a prach

Alcatraz, to nie je iba názov legendárnej americkej väznice. Tak volajú naši vojaci aj jedno z odlúčených pozorovacích stanovišť vo vnútrozemí ostrova. A Crazy Hill nie je bláznivým kopcom pre to, že by tu bývalo voľajako bláznivo veselo, ale kvôli tomu, že na tejto opustenej vyprahnutej skale takmer bez prestania fučí vetrisko. Šesťčlenné družstvá tu strážia líniu ďaleko od akejkolvek civilizácie. „Pri strážení nášho úseku zodpovednosti nám vychádza 18 aj 19 dvadsaťštyrihodinových hodinových služieb do mesiaca,“ vyratúva slobodník Oskar Studený. Na rozdiel od jeho mena je však na kamenistom a prašnom „Alcatraze“ po väčšinu roka mimoriadne horúco. Aj preto sú títo chlapi naozaj alergickí na to, ak sa niekto vyjadrí, že služba v misii UNFICYP je „plážová záležitosť“. Nuž, skúste si to - slúžiť rok či 18 mesiacov s tým istým poltuctom ľuďmi na pustatine ubytovaní v jednoduchých bunkách a ďaleko od rodiny. Pravdaže, pozorovacie stanovišťa navštevujú okrem zásobovačov aj slovenskí lekári – major Koprivňanský či nadporučík Lakotová, psychológ major Delinčák alebo kňaz kapitán Paluba. No rozhodne našim chlapcom nie je čo závidieť. A ich zahraničný príspevok? Po zdanení je jeho základná výška 750 dolárov a ak stál dolár ešte pred tromi rokmi okolo päťdesiat korún, dnes klesol k trid-

siatim. Aj vzhľadom na odsľúžené hodiny - z toho sa nebohatne. Účasť v misii už preto ani zďaleka nie je tak ako kedysi vyložené zárobkovou záležitosťou, ale stáva sa prirodzenou súčasťou vojenskej kariéry.

Tiež by bolo prehnané tvrdiť, že úplne všetci vojaci sa domov vracajú len na lepšie miesta či získavajú vyššie hodnosti. V situácii, keď sa radikálne redukujú armádne počty a menia hodnotné štruktúry, sa to skrátka vždy nedá. Napríklad podporučík Henriete Ivankovej je zrejme, že vo svojom materskom rožňavskom útvere kvôli reforme a rušeniu tabuľkových miest jednoducho vo svojej hodnosti uplatnenie nájst nemôže. „Viem, aká je situácia a keďže by som sa nerada sťahovala do inej posádky, veľmi sa teším ústretovosti mojich veliteľov. V materskom útvere mi rezervovali funkciu, hoci zároveň musím prevziať nižšiu hodnosť. V ozbrojených silách teda ostávam ako rotmajsterka, no teším sa, pretože popri vojenskom povolaní by som sa ešte rada prihlásila na diaľkové bakalárske štúdium,“ konštatovala pracovníčka logistiky, ktorá sa pred odchodom na Slovensko po ročnom odlúčení samozrejme najviac tešila na svoju dcérku a manžela.

„Samozrejme, život je vždy o niečo komplikovanejší, ako by sme si želali, ale s ľuďmi diskutujeme a ručím vám za to, že nachádzame spoločnú reč. Mám skutočne radosť, že naši vojaci si svoje úlohy plnia na jednotku a aj v medzinárodnom meradle sú hodnotení len v superlatívoch,“ konštatuje nový veliteľ slovenskej jednotky podplukovník Martin Bačko. Nie sú to pritom iba slová nováčika. Plpk. Bačko presne vie, o čom hovorí. Veď v UNFICYP pôsobil už v rokoch 2001 - 2002 na veliteľstve sektora 4. A aj on v slovensko-maďarskom vojenskom tábore generála M. R. Štefánika v meste Famagusta na tureckej časti ostrova očakáva ako dopadne referendum o zjednotení Cypru a aká bude budúcnosť misie UNFICYP.

Pavol VITKO

Foto autor

UNFICYP v skratke

Mierovú misiu UNFICYP (United Nations Force in Cyprus) ustanovila OSN v roku 1964. Cieľom jej zriadenia bolo prispieť k obnove a udržaniu poriadku na ostrove a zabrániť obnoveniu bojov medzi cyperskými Grékmi a Turkami. Po nepriaznivom vývoji a bojoch medzi oboma stranami v roku 1974 prijala Bezpečnostná rada OSN rozšírený mandát misie. Jeho súčasťou bol dozor nad zastavením paľby a udržanie nárazníkového pásma medzi nepriateľskými stranami. V misii vtedy slúžilo cca 4 444 vojakov. Dnes tu pôsobí 1 219 vojakov a 47 civilných policajtov OSN. Žien je v misii 67, čo predstavuje 5,3 %. Sloveniek je v misii 6, Britiek 28, Maďariiek 20, Argentínčaniek 6. Zo šestnástich vojenských a policajných kontinentov (Argentína, Austrália, Rakúsko, Británia, Kanada, Fínsko, Maďarsko, Írsko, Holandsko, Brazília, Bolívia, Paraguaj, Uruguaj, Čile, Peru, India a Slovensko) majú najpočetnejšie zastúpenie Briti (413), Argentínčania (400), Slováci (277) a Maďari (121). Tri najpočetnejšie národné kontingenty majú zároveň štatút vedúcich národov. V ich kompetencii je velenie a riadenie činnosti v troch sektoroch zodpovednosti. Slováci sú zodpovední za sektor nárazníkovej zóny označený číslom 4. Niekdajší sektor 3 bol zrušený a znovu-rozdelený.

Slovensko akceptovalo ponuku na účasť v misii v roku 2001. Naši vojaci vystriedali predovšetkým príslušníkov rakúskeho Bundesheeru. NR SR dala súhlas s vyslaním 280-členného kontingentu v máji 2001 a nasadenie slovenskej jednotky bolo ukončené 19. júna 2001. Veliteľstvo slovenskej jednotky a zároveň sektora 4 je dislokované vo vojenskom tábore M. R. Štefánika v meste Famagusta na severnej časti ostrova. Sídli tu aj veliteľstvo maďarského kontingentu, ktorý je v podriadenosti 4. sektora. Tábor v minulosti vybudovali predovšetkým švédski a neskôr rakúski príslušníci misie.

Na hlavnom veliteľstve misie pôsobí sedem Slovákov (bez radových príslušníkov podporných súčastí veliteľstva). Z významných pozícií, ktoré naši príslušníci zastávajú na veliteľstve, možno spomenúť hlavného ženistu, náčelníka oddelenia logistiky, zástupkyňu hovorca, zástupcu veliteľa vojenskej polície, veliteľa čaty mobilnej záložnej jednotky veliteľstva, operačného dôstojníka a do marca tohto roku aj hlavného hygienika.

Veliteľmi slovenského kontingentu boli postupne podplukovníci Milan Kováč, Štefan Faix a Ivan Hirka. Od konca marca 2004 je veliteľom pplk. Martin Bačko.

Iba dvadsaťročný rotný Martin Bibko (na fotografii vľavo) je veliteľom pozorovacieho stanovišťa 146, ktoré je položené tesne nad morom a aj preto ho vojaci nazývajú Baywatch

Veliteľ mierovej misie UNFICYP generálmajor Hebert Figoli: Pripravujeme sa na obe alternatívy

• Pán generál, aký vývoj očakávate na Cypre po referende o zjednotení, ktoré sa uskutoční 24. apríla?

Politické súvislosti komentovať nebudem, ale sme pripravení na obe alternatívy. Ak by dopadlo referendum v prospech zjednotenia, čaká misiu nový mandát. Ak sa tak nestane, neostane nám nič iné, len pokračovať v doterajšej činnosti.

• Čo by to znamenalo pri prvej alternatíve?

Ak by došlo k dohode, nárazníková zóna sa otvorí a zmení sa na takzvanú vnútroštátnu hranicu, pričom zodpovednosť za toto »rozhraničenie« postupne prejde na vládu zjednoteného Cypru. Misia OSN by sa zo statického stráženia nárazníkovej zóny musela preorientovať na operačné úlohy zamerané na verifikáciu a monitorovanie na ploche celého ostrova. To znamená, že by sme opustili aj značnú časť pozorovacích a strážnych objektov v nárazníkovej zóne, pretože vojaci OSN by boli dislokovaní na celom Cypre.

Generálmajora Heberta Figoliho vymenoval generálny tajomník NATO do funkcie veliteľa misie UNFICYP 30. decembra 2003. Genmjr. Figoli sa narodil v roku 1948 v Uruguaji a do tamjšej armády vstúpil v roku 1965. Vojenské vysokoškolské aj postgraduálne vzdelanie získal vo svojej domovine. V pozorovateľských a mierových misiách OSN začal pracovať v roku 1984. Pôsobil v Indii a Pakistane, Kambodži, Rwande, a Tadžikistane. Pred odchodom na Cyprus zastával v domácich ozbrojených silách funkciu riaditeľa Národného študijného centra. Genmjr. Figoli je ženatý a má jedného syna.

Tieto úlohy by vyplývali z verejne známej plánu Kofiho Annana. Konkrétne by sa týkali verifikovania znižujúcich sa počtov vojakov na severnej i južnej strane, odzbrojenia a rozpustenia jednotiek domobrany, ako aj udržania poriadku a pokoja. Samozrejme, mimoriadne dôležité by bolo zaistenie bezpečnosti miestnej gréckej a tureckej komunity, ktoré by sa vracali do svojich domovov na opačnej strane ostrova.

• S akými počtami v takomto prípade rátate?

S presnými číslami by som nateraz nerád operoval, ale v prvom najzložitejšom období zjednocovania by som to videl asi

na zdvojnásobenie počtov. Viem, že v centrále OSN už rokujú s krajinami, ktoré by mali o naše posilnenie záujem. V tomto štádiu však ani tak nejde o počty, ako o stanovenie presného mandátu misie, vrátane stanovenia novej operačnej koncepcie, ktorú priebežne vypracúvame. Navyše zmeny by sa týkali celej logistiky, ubytovania, zabezpečenia zdrojov, takže tiež na to sme sa aj v spolupráci so slovenskými dôstojníkmi pripravovali.

• Ako sa vám spolupracuje so slovenským kontingentom?

Okrem toho, že sa so slovenskými dôstojníkmi stretávam pri poradách na veliteľstve, viackrát som navštívil ich sektor zodpovednosti. Najskôr by som skutočne rád ocenil ich doslova ukážkovú spoluprácu so svojimi partnermi a susedmi z Maďarska. Schopnosť pracovať v mnohonárodnom prostredí, vlastná iniciatíva a priateľské vystupovanie – to sú ich devízy. Od bežných vojakov až po veliteľov vidieť, že Slováci svojej práci rozumejú a vážia si ju. Ani raz som nepočul, že by v ich sektore niečo nefungovalo. Musím povedať, že môj bývalý kolega a odchádzajúci veliteľ slovenského kontingentu podplukovník Ivan Hirka je skutočne skúsený dôstojník. Aj na tomto mieste mu chcem poďakovať za spoluprácu, podobne ako príslušníkom misie, ktorí na ostrove skončili svoju činnosť. Pevne verím, že svoje skúsenosti zúročia vo svojej ďalšej vojenskej kariére.

Víťazný slovenský líder

Už desaťročia sa každý polrok v misii UNFICYP koná medzinárodná vojenská súťaž. Šesťčlenné družstvá, ktorých lídrom je vždy dôstojník, súťažia v topografii, zdravotníckej príprave, prekonávaní prekážok, v streľbe a ďalších vojenských zručnostiach. Úradujúcim víťazným družstvom je v súčasnosti tím mobilnej záložnej jednotky veliteľstva UNFICYP. Lídrom víťazov bol prvý raz v histórii Slováč - kapitán Stanislav Pigula. „V družstve som mal štyroch Britov, z nich jednu ženu, plus jedného kolegu z Maďarska. Vyhrať nebolo jednoduché. Je to otázka prestížia, ale som rád, že sa nám to podarilo,“ pochválil sa slovenský kapitán. Jeho družstvo má na symbolické čestnej tabuli súťaže v areáli veliteľstva pripevnený svoj mosadzný štítok (na fotografii, v popredí S. Pigula). Samozrejme, potešilo aj osobné blahoželanie veli-

teľa misie, ako aj cena pre víťazov – špičkový vreckový nožík značky Gerber.

A aká je funkcia slovenského víťaza v medzinárodnej misii? „Pôsobím v mobilnej záložnej jednotke veliteľstva UNFICYP ako veliteľ druhej čaty. Veliteľom celej jednotky je britský major. Okrem Slovákov, Britov a Maďarov s nami slúžia aj Argentínčania,“ konštatuje kpt. Pigula, rodák z Lipian. Uvádza, že ich elitná jednotka sa strieda pri zabezpečovaní stráženia veliteľstva, je cvičená na posilňovanie stanovíšť v nárazníkovej zóne, na potlačanie nepovolených demonštrácií, vyčleňuje ľudí do čestnej stráže a jej vojaci zabezpečujú aj služby okamžitej reakcie.

Kapitán Pigula, zanedlho tridsiatnik, je slobodný a naplno sa venuje svojej vojenskej kariére. V misii UNFICYP bol prvý raz v rokoch 2001 – 2002. Z druhého pobytu na Cypre sa má tento sebedovomý, jazykovo pripravený a medzinárodne rozhladený dôstojník vrátiť do svojej domovskej Výcvikovej základne mierových síl v Nitre túto jeseň.

Stranu pripravil P. VITKO

Veliteľ Slovákov v Iraku pplk. Karol Navrátil: Jedna misia, jeden tím

■ Aká je situácia v priestore vašej dislokácie?

Po prvej polovici marca, keď dochádzalo k viacerým ozbrojeným stretom medzi miestnymi paramilitantnými silami na jednej strane a koalíčnými jednotkami na strane druhej, sa situácia stabilizovala, navodil sa stav dočasného prímeria. No naďalej existuje vysoká pravdepodobnosť prepadov konvojov a útokov na základne koalíčných síl. Taktiež vzrástli prípady únosov civilných osôb. Militantné skupiny aj v našom priestore útočia na policajné stanice, predstaviteľov dočasnej vlády a samosprávy, ako aj na príslušníkov novovytváraných irackých ozbrojených zborov.

■ Boli konfliktné situácie zaznamenané aj v blízkosti mnohonárodného tábora, kde je ubytovaný aj slovenský kontingent?

V posledných dňoch nebol zaznamenaný žiadny priamy útok na našu základňu, no toto riziko a ohrozenie sa nedá vylúčiť. Stále sa vyskytuje pohyb ozbrojených osôb a skupín v blízkosti nášho tábora v Al Hillah a okolí. Každodenne registrujeme streľbu v okolí tábora ako aj výbuchy granátov a výbušnín.

■ Do akej miery sa môžu naši ženisti venovať odminovaniu?

Vzhľadom na bezpečnostnú situáciu a jej vývoj som krátko pred veľkonočnými sviatkami nariadil prerušiť plnenie odborných odminovacích úloh západne od mesta Karbala. V týchto dňoch (polovica apríla – pozn. red.) sme všetci v základnom tábore, kde plníme úlohy bojového zabezpečenia a súčasne vykonávame opravy a ošetrovanie bojovej techniky, výzbroje a materiálu. K plneniu odborných úloh odminovania, čo je poslaním jednotky, sa budeme môcť vrátiť až po dôkladnej analýze bezpečnostnej situácie. Práve v priestoroch nášho pôsobenia sú totiž najväčšie nepokoje. V súčasnej bezpečnostnej situácii nie je možné, aby naša jednotka vykonávala odminovanie terénu aj v dôsledku rôznych obmedzení pohybu, ktoré nariadil veliteľ mnohonárodnej brigády.

■ Myslíte, že domáci obyvatelia rozlišujú a registrujú, že hlavným cieľom Slovákov je odminovanie, teda v konečnom dôsledku humanitárna pomoc?

Ťažko povedať, nesledujú nás priamo pri odminovaní. Na priamych bojových operáciách sa nepodieľame a stretnúť nás môžu len počas vykonávania presunov, keď je cítiť, že nás nevítajú s otvorenou

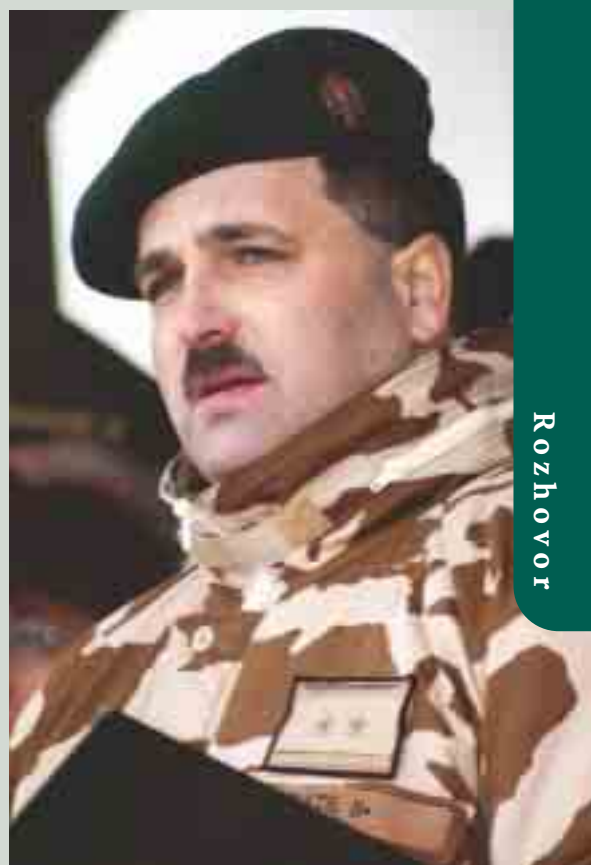
náručou, pretože sme pre nich len súčasťou koalíčných síl. No verím, že majú informácie o našej činnosti. Avšak, bolo by nesprávne si myslieť, že všetci Iráčania sú teroristi. Aj v mýnových poliach stretávame chudobných pastierov s celými rodinami, ktorí si z neznalosti rozložia večer svoje stany a všetok svoj majetok priamo v mýnovom poli a potom s vďačnosťou po vyjednávaní a upozornení sa zbalia a opustia tieto nebezpečné priestory.

■ Ako v tejto situácii hodnotíte psychickú odolnosť slovenských vojakov?

Psychická odolnosť vojakov je na veľmi dobrej úrovni. Každodenne sú informovaní o bezpečnostnej situácii v priestore a o prijatých bezpečnostných opatreniach. Po samovražednom útoku 18. 2. 2004 sme dobudovali viaceré ochranné prvky v tábore, zodolnili sme ubytovacie kontajnery a úkryty, ktoré nás čiastočne chránia pred prípadnými mýnometnými a raketovými útokmi. Psychológ je v každodennom styku s jednotkou a okrem svojej odbornej činnosti zabezpečuje denný prehľad slovenskej tlače a televízneho spravodajstva z internetu. Veľkú zásluhu na tom má aj ústretovosť velenia poľského logistického práporu, ktoré nám umožnilo obmedzený kontakt s rodinou aj prostredníctvom poľského internetového prepojenia a telefonického spojenia. Tieto služby si však príslušníci našej jednotky platia. Pre zaujímavosť, príslušníci poľského kontingentu majú nárok každý deň na 5 minút telefonického spojenia s rodinou zdarma.

■ Je vôbec v tejto situácii možný psychický relax?

V prípade zvýšeného stupňa pohotovosti je možný relax v psychologickom kontajneri a využívanie pasívnych voľnočasových aktivít, ako sú knihy a videotituly. Tie by sme potrebovali doplniť, pretože sú v ponuke už 9 mesiacov a je ich aj málo. Taktiež možno využívať vlastnými prostriedkami vybudované športoviská, ako sú posilňovňa, volejbalové - nohejbalové ihrisko, stolnotenisový stôl a rôzne spoločenské hry. Tieto aktivity sú obmedzené stupňom bojovej pohotovosti (nosenie ochranných viest, prílb a zbraní pri vyšších stupňoch), pracovnou vyťaženosťou a plnením úloh príslušníkov jednotky. Môžeme sa zúčastniť aj na bohoslužbách, ktoré celebruje poľský kňaz.

■ Ako sa vyvíja situácia v oblasti spolupráce v rámci mnohonárodnej brigády?

V rámci mnohonárodnej divízie je spolupráca medzi jednotkami na veľmi dobrej úrovni, presne podľa hesla misie: „Jedna misia, jeden tím“. Veliteľ brigády gen. Mięcsław Bieniek sa pravidelne zaujíma o činnosť našej jednotky. Vysoko hodnotím spoluprácu v rámci kempu, v ktorom sme ubytovaní a taktiež aj spoluprácu s poľskou ženijnou rotou v Karbale, kde plníme úlohy odminovania.

Pekným príkladom spolužitia vojakov rôznych národov v Iraku boli aj sviatky Veľkej noci, keď nás príjemne prekvapilo pozvanie poľských kolegov k štedro pripravenému tradičnému poľskému veľkonočnému stolu. Spolu sme si pripomenuli tieto sviatky typickými jedlami, šunkou, klobásou, vajíčkami, dokonca aj cviklou a chrenom. Všetko bolo dovezené špeciálne na túto príležitosť leteckým mostom z Poľska. I napriek tomu, že to bolo určene iba pre príslušníkov poľského kontingentu, neváhali a podelili sa s nami, za čo som veliteľovi poľského práporu pplk. Marekovi Sanakovi úprimne poďakoval v mene celej jednotky. Dúfam, že raz budeme mať možnosť sa revanšovať. A ešte niečo. Ďakujem vám aj menom mojich vojakov za distribúciu dvojtyždenníka OBRANA do misie Iracká sloboda, pretože nás tiež udržiava v spojení s domovom.

Pavol VITKO

Foto Jozef MICHNICA

„Vážené dámy, vážení páni, predvčerom som sa vrátil zo Spojených štátov amerických. Uložením ratifikačnej listiny 29. marca vo Washingtone sa Slovenská republika stala členom Severoatlantickej aliancie.“ Týmto slovami 2. apríla v Klube MO SR začal svoj slávnostný príhovor k zamestnanom ministerstva obrany minister Juraj Liška. Na svojej návšteve USA, kde sprevádzal premiéra Mikuláša Dzurindu, sa stretol i s ministrom obrany USA Donaldom Rumsfeldom. „Slovensko svojou zahraničnou a bezpečnostnou politikou dlhodobo potvrdzovalo svoju schopnosť znášať spoluzodpovednosť a prispieť svojím dielom k upevneniu stability a bezpečnosti vo svete. Vstupom do NATO to Slovensko naplňa,“ zdôraznil minister. Druhou hlavnou líniou jeho príhovoru bolo poďakovanie všetkým tým, ktorí sa o tento úspech Slovenskej republiky a jej ozbrojených síl pričínili. „Využívam túto príležitosť a chcem sa takto verejne poďakovať vám, ako i všetkým svojim predchodcom na ministerstve obrany za to, že ste sa podieľali na tomto historickom úspechu,“ povedal minister a pozval všetkých na popoludňajšie piatkové oslavy nášho vstupu do NATO, ktoré sa uskutočnili v centre hlavného mesta. Tam podobné poďakovania zazneli aj z úst premiéra Mikuláša Dzurindu a štátneho tajomníka MZV Ivana Korčoka.

– pv –

Foto – jm –

Pod'akovania

Zo sveta aliancie

Generálny tajomník NATO Jaap de Hoop Scheffer navštívil Moskvu, kde s prezidentom Vladimirom Putinom hovoril o rozšírení aliancie k hraniciam Ruska. Moskva totiž dala najavo znepokojenie nad prijatím siedmich nových členov do NATO, vrátane troch bývalých sovietskych republík – Litvy, Lotyšska a Estónska. Šéf aliancie Putina ubezpečil, že NATO nemá v úmysle rozmiestňovať vojská na území nových členov a mieni dodržiavať zmluvu z roku 1990 limitujúcu počet vojakov NATO a Ruska v Európe.

...

Poľská vláda vymenovala od júla 58-ročného generála Andrzeja Ekierta za nového veliteľa mnohonárodnej deväťtisícovej jednotky v Iraku pod poľským velením. Ekiert, ktorý je členom generálneho štábu poľskej armády, nahradí generála Mieczysława Bienieka. Poľsko, ako blízky spojenc Spojených štátov spravuje časť Iraku južne od metropoly Bagdadu. V mnohonárodných jednotkách pôsobí 2 500 poľských vojakov.

...

Ministri obrany členských štátov EÚ na neformálnom stretnutí podrobnejšie rozpracovali plány na prevzatie vojenskej misie NATO v Bosne. Plánovanie preberania mierových síl v Bosne by sa podľa vysokého predstaviteľa EÚ pre zahraničnú politiku Javieru Solanu mohlo začať krátko po júnovom samite NATO v Istanbule. Odovzdanie vojenskej misie NATO sa plánuje na začiatok roku 2005.

Generáli NATO a USA na Sliači

Dňa 5. apríla 2004 pristál na Leteckej základni Sliač veliteľ spojeneckých vzdušných síl Sever (Allied Air Forces North) generál Robert H. Foglesong a o deň neskôr zástupca štátneho tajomníka vzdušných síl USA generálmajor Jonathan Graton so sprievodom.

Generála R. H. Foglesonga a jeho sprievod privítal veliteľ vzdušných síl Ozbrojených síl SR generálmajor Ing. Jozef Dunaj (oba na fotografii). Počas pobytu na Sliači si hostia prezreli leteckú techniku, priestory leteckej základne a trenažérové centrum. Po skončení rokovaní na Sliači odletel generál Foglesong a členovia delegácie späť na leteckú základňu veliteľstva Sever v Ramsteine.

O deň neskôr, v utorok 6. apríla 2004 priletel na sliačsku leteckú základňu zástupca štátneho tajomníka vzdušných síl USA generálmajor Jonathan Graton so sprievodom. Na pôde Leteckej základne generála Otta Smika ich privítal veliteľ vzdušných síl OS SR

generálmajor Jozef Dunaj. Hostia sa oboznámili s hlavnými úlohami, štruktúrou, reformným procesom a ďalším smerovaním vzdušných síl OS SR. Členovia delegácie sa taktiež informovali o systéme výcviku na leteckom trenažéri MiG-29 a navštívili i pracovisko „ostrej“ pohotovosti na leteckej základni. V programe návštevy nechýbala prehliadka Centra riadenia vzdušných operácií vo Zvolene, kde sa hostia oboznámili so spôsobom zabezpečenia ochrany vzdušného priestoru Slovenskej republiky pomocou prostriedkov systému LETVIS a ASOC. Generálmajora J. Gratona počas návštevy na Sliači a vo Zvolene sprevádzal vojenský pridelenec USA podplukovník John R. Wallace.

npor. Mgr. Ján FITMA

Profesionáli prekonali blato aj čas

Slobodník Peter Majerník

Začiatok jari sa pre príslušníkov seredského ženijného práporu pozemných síl niesol v znamení odborného taktického cvičenia vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť. Cvičenie sa týkalo najmä ženijno-technickej roty. Pre ňu bolo svojím spôsobom prelomové...

„Niektoré podobné úlohy sme síce na Lešti plnili aj na jeseň minulého roka, ale tentoraz ich riešia len profesionáli,“ približuje situáciu veliteľ ženijno-technickej roty nadporučík Pavol Židek. Vtedy na jeseň si príslušníci roty skúsili aj zhadzovanie a zakopávanie univerzálneho skladacieho úkrytu. Vo svojej domovskej posádke si celú činnosť neraz precvičili. Na Lešti sa ukázalo, že príprava bola dobrá. Podriadení veliteľa ženijno-opevňovacej čaty poručíka Jána Hroneca vo výcvikovom priestore postupne prekonal i všetky časové normy.

Technika zapadla, ľudia nie

„Dnes sú už lepší, takže si právom zasluhujú na výborné hodnotenie. Každý deň si vo vevépe postavili a rozobrali celú stavbu úkrytu. Mám tu samých profesionálov, s ktorými je radosť pracovať. Sú dobre vnútorne motivovaní. Netreba ich naháňať do práce, ako to bolo bežné pri výcviku so základákmi. Aj napriek tomu, že počas nášho vyvedenia sa na Lešti doslova zmenilo ročné obdobie, sneh vystriedala záplava vody a celý terén bol poriadne podmočený, úlohy plnili veľmi dobre,“ hodnotí prácu svojich podriadených veliteľ čaty.

Vojaci museli niekedy techniku doslova vytáhať zo záplavy bahna. Napríklad keď pri hĺbení ženijných opevnení zapadol kolesový nakladač a z bahna ho doloval až ženijný tank. Náročné prírodné podmienky na rozdiel od ľudí niekedy nevydržala technika.

Kapitán
Miroslav Kováčik,
v pozadí kapitán
Dalibor Jelínek

Slobodníci Peter Majerník a Miroslav Fojtík doslova na kolene v nepríjemnom vytrvalom daždi opravili pokazený kolesový nakladač. Slobodník Fojtík, 34-ročný rodák z Lazov pod Makytou, je vojenským profesionálom už od roku 1993. Má bohaté skúsenosti zo zahraničných misií. „Začalo to ešte v roku 1993, keď som odišiel s prvými našimi vojakmi do misie UNPROFOR na území bývalej Juhoslávie. Vtedy sme poriadne nevedeli, čo nás tam vlastne čaká. Vyržal som tam necelé dva roky a na Balkán som sa ešte jedenkrát vrátil. Potom som dvakrát pôsobil v horúcej africkej Eritrei.

Veľké praktické skúsenosti zo zahraničných misií má aj veliteľ družstva ženijnej techniky čatár Ján Tóth. Rodák z Veľkej Trne si so svojimi podriadenými poradil aj s bahnitým terénom. „Leštianske blato svoju »kvalitu« veľmi nezaostáva za tým, čo som zažil na Balkáne či v ďalekej Afrike. Naučiť sa na ňom správne pohybovať, aby človek neutopil techniku a splnil včas úlohy, chce poriadny fortieľ,“ konštatuje veliteľ družstva, ktorý práve „navigoval“ von z bahna vodiča tanku desiatnika Pavla Slosarčíka.

Celú činnosť ženistov pozorne sledovali náčelník skupiny mívového centra major Michal Sivek a zástupca veliteľa

práporu major Oto Beňo. S väčšinou toho, čo videli pri zakopávaní pozorovateľne a univerzálneho skladacieho úkrytu, budovaní obrany pre mechanizovanú rotu, ale aj s činnosťou oddielu na zabezpečenie pohybu, ktorého hlavnou úlohou bolo premostovanie krátkych prekážok a oprava komunikácií pri zaujímaní obrany, boli spokojní.

Padli časové normy

„Profesionáli plnia všetky ženijné úlohy veľmi dobre. V ďalšom období ale musíme dosiahnuť, aby v akejkoľvek fáze svojej činnosti boli schopní sa brániť. Bude preto treba zintenzívniť ich vševojskovú prípravu. Je veľmi dobré, že napríklad pri zakopávaní úkrytu doslova lámu všetky časové normy, ale nemali by ani v tomto momente zabúdať na účinnú obranu svojho pracoviska. Práve na túto oblasť sa musíme v nasledujúcich mesiacoch zamerať,“ konštatoval major Sivek.

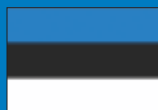
No a na dôvažok – čo sa ženistom pri ich prípadnom nasadení v zahraničných misiách môže zísť viac, ako kvalitná ženijná príprava spojená s účinnou ochranou vlastných pozícií?

Jozef ŽIAK

Foto Peter DOVINA

Veliteľská a hliadková loď Admiral Pitka
zakotvená na základni Miinisadam
Foto Andrej GÁFRIK

Estónska republika

Najmenší z pobaltských štátov – Estónska republika (Eesti Vabariik) s hlavným mestom Tallinn – sa stal členom NATO v rovnakom čase ako Slovensko, necelých trinásť rokov po opätovnom získaní nezávislosti od Sovietskeho zväzu.

Estónsko sa rozkladá na východnom pobreží Baltského mora medzi Fínskym a Rižským zálivom. Na pevnine hraničí s Lotyšskom a Ruskom. Administratívne sa člení na 15 okresov (maakond) vrátane ostrovov Hiiumaa a Saaremaa.

Základné princípy národnej obrany

Obrana Estónskej republiky je založená na princípe civilnej kontroly. Parlament schvaľuje obranný rozpočet a vytvára sústavu právnych noriem, ktoré sú základom pre národnú obranu. Schvaľuje aj bezpečnostnú koncepciu a na odporúčanie prezidenta republiky vyhlasuje vojnový stav, stav núdze, mobilizáciu a rozhoduje o nasadení ozbrojených síl na splnenie medzinárodných záväzkov.

Najvyšším predstaviteľom v záležitostiach obrany je prezident republiky, ktorý môže v prípade agresie proti Estónsku vyhlásiť vojnový stav a mobilizáciu aj bez čakania na parlamentnú rezolúciu. Vláda má výkonnú právomoc v oblasti celkovej koordinácie obranného manažmentu. Ministerstvo obrany vypracováva plány obrannej politiky a zodpovedá za ich implementáciu, riadi, financuje a kontroluje činnosť obranných síl a obrannej ligy vrátane prípravy a realizácie mobilizácie, ako aj výcviku záloh a riadi vývoj obranného priemyslu.

Tri pobaltské štáty – Estónsko, Lotyšsko a Litva – začali už krátko po opätovnom získaní nezávislosti úzko spolupracovať v oblasti obrany. Táto spolupráca vyústila do štyroch dlhodobých spoločných vojenských projektov:

BALTBAT (Baltic Battalion) – peší prápor pre mierové operácie (vedúca krajina Lotyšsko, podporná krajina Dánsko);

BALTRON (Baltic Naval Squadron) – námorná eskadra zameraná na protimínové operácie (vedúca krajina Estónsko, podporná krajina Nemecko);

BALTNET (Baltic Air Surveillance Network) – informačný systém vzdušného prehľadu (vedúca krajina Litva, podporná krajina Nórsko);

BALTDEFCOL (Baltic Defence College) – spoločná inštitúcia na vzdelávanie vyšších štábných dôstojníkov (vedúca krajina Lotyšsko, podporná krajina Švédsko).

Estónsko sa podieľa na medzinárodných misiách pod hlavičkou NATO, EÚ alebo OSN a estónske jednotky sa zúčastňujú na operáciách SFOR, KFOR, ISAF, Iraqi Freedom a ďalších.

Obranné sily

Estónskym obranným silám (Eesti Kaitsevägi) a obranným organizáciám velí v čase mieru veliteľ obranných síl a v čase vojny hlavný veliteľ obranných síl menovaný prezidentom. Obranné sily riadi

prostredníctvom generálneho štábu obranných síl, organizovaného ako spoločný štáb všetkých druhov vojsk, na čele s náčelníkom generálneho štábu. V rámci veliteľstva estónskych obranných síl sa vytvára veliteľstvo spoločných operácií s operačným centrom, ktoré zodpovedá za velenie a riadenie spoločných operácií na území Estónska a za velenie estónskym jednotkám v zahraničných misiách.

Obranné sily pozostávajú z pravidelných (aktívnych) ozbrojených síl, Obrannej ligy (Kaitseliit) a vojensky organizovaných inštitúcií a jednotiek podliehajúcich ministerstvu vnútra, ktoré sa v čase vojny podriaďujú hlavnému veliteľovi obranných síl. Početný stav pravidelných síl

Dvojdimenziálny rádiolokátor
ASR-8 na letisku Ämari
Foto Eesti Kaitsejõudude Peastaap

v čase mieru je asi 5 500 osôb, z toho približne polovica sú vojaci základnej služby (základná služba trvá 12 mesiacov). Z teritoriálneho hľadiska sú obranné sily rozdelené na štyri obranné regióny – severný, južný, západný a tallinnský – pričom každý pokrýva niekoľko okresov.

Postupne, do roku 2007, sa má vybudovať nová operačná štruktúra, ako aj výcviková a administratívna štruktúra obranných síl. Operačná štruktúra by mala zahŕňať veliteľstvo spoločných operácií, operačné jednotky (pozemné, námorné, vzdušné) a bojovú podpornú štruktúru. Početný stav operačných síl by mal dosiahnuť 23 500 osôb a ďalších 20 až 30-tisíc vycvičených záložníkov.

Pohraničná stráž, ktorá je podriadená ministerstvu vnútra má vyše 2000 osôb.

Pozemné sily

Skladajú sa zo štábu pozemných síl, výcvikových stredísk a operačných jednotiek (aktívnych a záložných). Výcvik prebieha vo výcvikových strediskách organizovaných ako prápory – štyroch pechotných strediskách (Júliusa Kuperjanova, Pärnu, Viru a Tapa), jednom výcvikovom stredisku bojovej podpory (Tapa – delostrelectvo, ženisti, protivzdušná obrana) a vo výcvikovom stredisku mierových operácií (Paldiski). Pozemným silám je podriadený aj spojovací prápor, ktorý okrem výcviku zabezpečuje spojenie pre veliteľstvo PS, ďalej prápor čestnej stráže a logistické centrum.

Operačné zložky pozemných síl v súčasnosti zahŕňajú dve rotu a menšie jednotky estónskeho práporu rýchlej reakcie ESTBAT (Scoutspataljon), vrátane prvkov vyčlenených pre BALTBAT a estónske kontingenty zapojené do mierových operácií.

Rezervné sily sú organizované do štyroch peších práporov a viacerých podporných jednotiek.

Početný stav pozemných síl je približne 1 500 profesionálnych vojakov a vyše 2 000 vojakov základnej služby. Vo výzbroji sú obrnené transportéry BTR-80 a BTR-60, húfnice M61 kalibru 105 mm (19 kusov), mínomety kalibru 120 mm (20 ks) a 81 mm (41 ks), bezzákladové kanóny kalibru 106 mm (30 ks) a kalibru 90 mm (110 ks), protitankové riadené stre-

Estónsko	
Rozloha	45 227 km ²
Počet obyvateľov	1,4 milióna
Hustota obyvateľov na km ²	31
Dĺžka pobrežia	3 794 km
HDP (2002)	6,9 miliardy EUR
Obranný rozpočet (2002)	104 miliónov EUR

ly BILL, pancierovky Carl Gustav a B-300. Na protivzdušnú obranu slúži približne stovka dvojkanónov ZSU-23-2 kalibru 23 mm. Pripravuje sa nákup protiletadlových riadených striel krátkého dosahu a húfnic kalibru 155 mm.

Estónski delostrelci pri výcviku s húfnicou M61
Foto Eesti Kaitsejõudude Peastaap

Do roku 2007 sa pozemné sily majú skladať z jednej pešej brigády a teritoriálnej obrannej štruktúry. Jeden prápor brigády bude určený na nasadenie v zahraničí, druhý na vlastnom území.

Námorné sily

Zodpovedajú za ochranu estónskych teritoriálnych vôd a v krízových situáciách musia byť pripravené – samostatne alebo v spolupráci s koalíčnymi partnermi – brániť morské prístupy, prístavné oblasti a námorné linky. Špecializujú sa na protimínové operácie a skladajú sa z námorného štábu, námornej základne Miinisadam pri Tallinne a protimínovej námornej eskadry. Eskadra má k dispozícii jednu veliteľskú a hliadkovú loď Admiral Pitka A230 (ex-trieda Beskytteren 1), pomocnú loď Ahti A431 (ex-trieda Maagen), mínolovky Wambola M311 a Sulev M312 (ex-trieda Lindau Type 331), pobrežné mínolovky Olev M415 a Vaindlo M416 (ex-trieda Frauenlob Type 394), hliadkové lode Ristna a Suurop (ex-trieda Rihtiniemi) a niekoľko menších pomocných plavidiel.

Estónsko vyčlenilo pre spoločnú eskadru BALTRON lode Admiral Pitka a Sulev. V trvalej pohotovosti na účasť v operáciách PZM vedených NATO udržiava tri lode a skupinu potápačov špecializovaných na protimínové činnosti.

Personál námorných síl sa skladá väčšinou z profesionálnych vojakov a jeho početný stav je vyše 200 osôb.

Vzdušné sily

Pozostávajú z veliteľstva, leteckej základne Ämari, ktorá je určená predovšetkým na podporu činnosti spojeneckých leteckých zložiek a krídla vzdušného prehľadu a kontroly. Personál je väčšinou zložený z profesionálov (vyše 200 osôb vrátane civilistov), ale podriadené strážne a technické jednotky sú vyčlenené z teritoriálnych obranných zložiek.

Prioritou vzdušných síl je kontrola estónskeho vzdušného priestoru v rámci systému BALNET, ktorý má spoločné regionálne koordinačné stredisko vzdušného prehľadu (RASCC) dislokované na základni Karmelava v Litve a estónske národné operačné stredisko vzdušnej suverenity (ASOC) na základni Ämari. Údaje o situácii vo vzdušnom priestore zabezpečuje dvojdimenzionálny rádiolokátor ASR-8 na základni Ämari a nový trojdimenzionálny rádiolokátor s veľkým dosahom Lockheed Martin TPS-117. Vzdušné sily postupne budujú komunikačný a informačný systém, ktorý by bol interoperabilný so systémom NATINADS.

Vzdušné sily prevádzkujú dve lietadlá An-2 a štyri vrtuľníky Robinson R44 (dva určené na policajné úlohy a dva na úlohy SAR).

Obranná liga

Táto národná obranná organizácia je zložená z dobrovoľníkov, ktorí absolvujú vojenský výcvik a podieľajú sa na vytváraní jednotiek teritoriálnej obrany v prípade mobilizácie a v čase mieru pomáhajú zabezpečovať vnútorný poriadok a bezpečnosť v spolupráci s políciou. Obranná liga má 15 regionálnych jednotiek (v každom okrese jednu) a asi 8 700 členov.

Andrej GÁFRIK

KRÁTKO

Obranné sily Nového Zélandu podpísali kontrakt na dodanie 188 ľahkých vojenských vozidiel Pinzgauer. Vozidlá sú prvým balíkom z 321 plánových automobilov tohto typu, ktoré nahradia dosluhujúce Landrovery. Dodávky začnú v októbri 2004 a náklady na celý kontrakt sa odhadujú na 60 – 110 miliónov amerických dolárov.

Európska spoločnosť EADS Defense Electronics získala od americkej spoločnosti ViaSat kontrakt v hodnote 20 miliónov eur na dodanie 400 výkonových zosilňovačov, ktoré sú hlavným komponentom amerického viacúčelového informačného distribučného systému MIDS (Multifunctional Information Distribution System).

Indické pohraničné sily vyvinuli efektívne a lacné rušiacie zariadenie proti diaľkovo ovládaným improvizovaným výbušným zariadeniam, ktoré zmierňuje teroristické útoky a znižuje počet obetí. Ľahký rušič má účinný dosah až 100 m. Indické pohraničné sily namontovali zariadenie na 200 vozidiel používaných v protiteroristických operáciách v štátoch Džamu, Kašmír a Tripura.

Švédsky export zbraní dosiahol v minulom kalendárnom roku svoj vrchol v ostatných dvoch dekádach po roku 1980. V roku 2003 Švédsko predalo zbrane za celkovo 6,5 miliárd švédskych korún (705 miliónov eur). Najväčším švédskym zákazníkom je Švajčiarsko, ktoré z tejto sumy zaplatilo takmer pätinu. Predaj do USA narástol až o tretinu a do Veľkej Británie o šestinu.

Kozmický raketový nosič Proton-K vybavený doplnkovým urýchľovacím stupňom DM2 úspešne vyniesol 27. marca 2004 na obežnú dráhu okolo Zeme ruskú vojenskú komunikačnú družicu Raduga-1/Globus-1 (17F15) oficiálne označenú Kozmos-2406. Nosič štartoval z kozmodrómu Bajkonur na teritóriu Kazachstanu.

Izraelská firma Elbit Systems v najbližších štyroch rokoch dodá komponenty pre program modernizovania tureckých bojových tankov M60A1. Kontrakt s hodnotou približne 183 miliónov amerických dolárov zahŕňa dodanie elektronických a elektrooptických systémov riadenia streľby, elektromotory pohonov veže a kanónu a podporné vybavenie pre turecký modernizačný program.

Ruský letecký výrobca MiG plánuje podpísať s Alžírskom kontrakt na dodanie 49 nadzvukových bojových lietadiel. Ak sa kontrakt s hodnotou 1,8 miliardy amerických dolárov zrealizuje, predbehne MiG svojho konkurenta – firmu Suchoj. V minulom roku MiG predal lietadlá len za 180 miliónov amerických dolárov.

Grécky Kornet-E

Grécke pozemné sily vyzbrojujú časť svojich protitankových útvarov protitankovým raketovým kompletom ruskej výroby Kornet-E. Nosičmi kompletov sú opancierované terénne automobily americkej výroby AM General HMMWV M1025A2 (foto) a na ich úprave sa podieľala aj grécka firma ELBO.

Grécke pozemné sily ich objednali v roku 2002. Vozidlo je platformou pre autonómne odpaľovacie zariadenie 9P163-2, ktoré je uložené na kruhovom ráme v streche automobilu. Celé odpaľovacie zariadenie tvorí plochá vežička s kruhovým ložiskom, zameriavacie a navádzacie zariadenie 1P45-1, nočný zameriavač 1PN79-1, modul elektroniky a pracovisko operátora. Palebný priemer vozidla je 9 rakiet radu 9M133 (4 sú pripravené na streľbu).

Nočný zameriavač GEO-PZR2

Ruská firma NPO GEOFIZIKA-NV ponúka modernizovanie kompletov radu 9K35M2/M3 Strela-10M2/10M3 nainštalovaním systému TV zameriavača GEO-PZR2 využívajúceho zostatkové svetlo. Zdrojom obrazovej informácie je elektrooptický fotokatódový snímač, opticky spriahnutý s digitálnou videokamerou vybavenou CCD snímačom.

V elektrooptickom fotokatódovom snímači je použitá dvojrovninná konštrukcia zahŕňajúca fotokatódu GaAs (Gálium - Arzén) s vysokou úrovňou kvantového výstupu a katódoluminiscenčnú obrazovku. S prihliadnutím na úroveň technológie zariadenie charakterizuje pomerne nízka ekonomická náročnosť. Citlivý element je matrica CCD (752 x 582 bodov) s pracovným rozsahom osvetlenia 0,5 ÷ 150 luxov. Diaľkový dosah proti cieľu typu Mi-8 je najmenej 10 km.

Perspektívy Eurofightera

Podľa americkej analytickej skupiny Forecast International európsky tím Eurofighter v najbližších desiatich rokoch prekoná počtom predaných a dodaných stíhacích, bojových a prúdových cvičných lietadiel amerických výrobcov. Toto je len jedna z predpovedí tejto špecializovanej skupiny v jej najnovšej analýze trhu. Celkovo analýza predpokladá, že dodávky stíhacích lietadiel v časovom období 2004 – 2013 vzrastú. Podľa odborníkov Forecast International počas tohto desaťročia výrobcovia dodajú 4 300 nových lietadiel za celkovú cenu 161 miliárd amerických dolárov.

Viacúčelový radar

Britská spoločnosť BAE Systems vyvinula a ponúka potenciálnym klientom viacúčelový letecký prehľadový radar Seaspray 7000E, ktorý je prvou stanicou svojho druhu s aktívnym anténovým radom s elektronickým vychy-

ľovaním AESA (Active Electronically Scanned Array). Polovodičový radar Seaspray 7000E je určený pre vrtuľníky a bezpilotné prieskumné prostriedky. Radar nainštalovaný na vrtuľníku v puzdre nad rotorovou hlavou zisťuje vzdušné a námorné hladinové ciele. Konštrukcia radaru Seaspray 7000E vychádza z komerčne dostupných technológií COTS, použitých v otvorenej architektúre radaru Seaspray 3600E, ktorý je v súčasnosti sériovo vyrábaným štandardom. Celý radar konštrukčne pozostáva z dvoch blokov LRU (Line Replaceable Unit) vymeniteľných v bojových podmienkach.

Minuteman zostáva

Predstavitelia velenia amerických strategických síl 25. marca v podvýbore Senátu oznámili rozhodnutie zachovať vo výzbroji a modernizovať flotilu balistických raketových riadených striel LGM-30G Minuteman III, pričom balistické raketové riadené strely LGM-118A Peacekeeper budú z výzbroje vyradené. V súčasnosti USA ešte stále vlastnia asi 50 kusov riadených striel LGM-118A, z ktorých každá je vyzbrojená desiatimi termojadrovými bojovými časťami W-87-0 s tritolovým ekvivalentom 300 kt. V súvislosti s ich plánovaným vyradovaním velenie USAF implementuje agresívny program predĺženia životnosti riadených striel LGM-30G až do roku 2020. Vo výzbroji USA je približne 500 balistických riadených striel LGM-30G. Konštrukcia strely umožňuje niesť 3 termonukleárne bojové časti dvoch rozdielných verzií – W-62 (170 kt) alebo W-78 (340 kt). Zmluva z roku 1992 znížila náklad LGM-30G na jednu bojovú časť.

Navigačný komplex Orientir

Ruské vedeckovýrobné združenie Almaz A. A. Raspletina v spolupráci s NVP Protek, NII radiotechniky KGTU, NPP Radiosvjaz a FGUP CNII Elektropribor vyvinuli v rámci modernizačného programu protiletadlových raketových systémov S-300PMU-1 a S-300PMU-2 nový navigačný komplex Orientir. Komplex umožňuje topopripojenie a orientovanie mobilných prostriedkov systému na pozícii a pozemnú navigáciu mobilných prostriedkov počas presunu s digitálnou mapou. Komplex používa údaje z družicových rádionavigačných systémov Glonass a GPS, impulzno-fázových rádionavigačných systémov Čajka a Loran-C, autonómnych kurzových snímačov a odometrického snímača trasy. Komplex umožňuje určiť polohu jednotlivých mobilných prostriedkov systému s presnosťou maximálne 15 m pri topopripojení a s presnosťou maximálne 6 uhlových minút pri orientovaní sa na pozícii.

KRÁTKO

Maďarské ministerstvo obrany v pondelok 5. apríla 2004 oznámilo zastavenie stavby radarovej stanice NATO v chránenej prírodnej rezervácii. Zastavenie budovania objektu nasledovalo po sérii protestov. Kauzu prešetří nezávislá komisia, ktorá taktiež vypracuje ďalšie odporúčania.

Americká spoločnosť EDO Corporation získala kontrakt v sume 8,4 milióna amerických dolárov od spoločnosti Raytheon Technical Services. 17-mesačný kontrakt je druhou fázou viacfázového modernizačného programu prieskumných lietadiel EP-3E amerického vojenského námorníctva. Počas fázy II spoločnosť zmodifikuje procesor SP-160 v rámci nahradenia systému prijímu rušiacich signálov AN/ALR-81.

Program vývoja najnovšieho amerického stíhacieho lietadla na vybojovanie vzdušnej nadvlády F/A-22 Raptor a jeho zaraďovanie do služby sú ohrozené. Cena za jedno lietadlo dosiahla takmer neuveriteľnú sumu 329 miliónov amerických dolárov a silnejú hlasy žiadajúce zrušenie celého programu.

Predstavitelia francúzskych spoločností Thales a DCN v sobotu 3. apríla 2004 prezentovali veliteľovi kráľovského saudskoarabského námorníctva fregatu HMS Makkah. Oficiálny ceremoniál je ďalším krokom v programe Sawari II, ktorý podpísali predstavitelia Francúzska a Saudskej Arábie 19. novembra 1994.

Francúzska generálna delegatúra pre vyzbrojovanie DGA prostredníctvom svojho leteckého oddelenia SPAé vydala 29. marca 2004 vojenský typový certifikát pre variant HAP bojového vrtuľníka Tigre spoločnosti Eurocopter. Európska organizácia pre spoločnú zbraňovú kooperáciu OCCAR schválila spôsobilosť nového vrtuľníka 30. marca 2004.

Velenie japonských obranných síl prevzalo v marci 2004 prvý modernizovaný hliadkový a protiponorkový hydroplán US-1A Kai s novými turbovrtuľovými motormi Rolls-Royce AE 2100. Skúšobní piloti japonských obranných síl budú teraz lietať s modernizovaným strojom v rámci príprav na jeho certifikovanie a zaraďenie do služby v roku 2007.

Americká spoločnosť Lockheed Martin získala od velenia námorných leteckých systémov navýšenie kontraktu N00019-03-C-0352 v hodnote 68 752 903 amerických dolárov. Kontrakt sa týka nákupu štyroch vrtuľníkov MH-60R LRIP II s príslušnými zbraňovými systémami a ich zintegrovaním.

Text a foto Miroslav GYŮRÖSI

Riadená strela AIM-9X vo výzbroji

Dve stíhacie letky 3. operačnej skupiny US Air Force – dvanásta a devätnásta – na základni Elmendorf (Aljaška) sa v novembri 2003 stali prvými operačnými jednotkami amerických vzdušných síl, ktoré dostali do výzbroje najmodernejšie raketové riadené strely kategórie vzduch – vzduch Raytheon AIM-9X Sidewinder.

Foto RAYTHEON

Strela AIM-9X je najnovším a technicky najdokonalejším prírastkom vo vývojom rade striel Sidewinder s infračerveným samonavádzacím systémom, ktoré sú v súčasnosti zrejme najrozšírenejšou navádzanou leteckou zbraňou na svete, určenou na ničenie vzdušných cieľov.

Vzdušné a námorné sily USA začali vyvíjať verziu AIM-9X keď sa ukázalo, že novozavádzané ruské riadené strely radu R-73 svojimi takticko-technickými parametrami prevyšujú strely Sidewinder verzie AIM-9M. Kontrakt na vývoj získala v decembri 1996 spoločnosť Hughes Missile Systems Company, ktorú neskôr pohltila firma Raytheon.

Vývoj AIM-9X prebieha v rámci spoločného programu vzdušných a námorných síl, pričom za jeho riadenie zodpovedá US Navy prostredníctvom veliteľstva Naval Air Systems Command. Cieľom programu je poskytnúť americkým stíhacím lietadlám ofenzívnu i defenzívnu vysokomanevrovateľnú zbraň krátkého dosahu kategórie „vystrel a zabudni“ s pasívnym infračerveným samonavádzaním, schopnú ničieť vzdušné ciele vo dne i v noci, s vysokou odolnosťou proti protipateniam, so schopnosťou zachytiť cieľ nachádzajúci sa pod veľkým uhlom voči pozdĺžnej ose strely a s podstatne rozsiahlejšou oblasťou možných odpálení, ako aj „bezúnikovým priestorom“ v porovnaní s AIM-9M.

Prvé skúšobné odpálenie vo vzduchu sa uskutočnilo v marci 1999. Neskôr, v rámci podnikových i vojenských skúšok dosiahli prototypy riadenej strely 18 úspešných zásahov pri 19 riadených letoch. Strely sa odpaľovali z lietadiel F-15 a F/A-18, pričom praktické skúšky si vyžiadali vyše 3 500 letových hodín.

Výrobca dostal v novembri 2000 súhlas na začatie malosériovej výroby pre americké ozbrojené sily a prvú sériovú strelu im dodal v máji roku 2002. Južná Kórea

v tom istom roku podpísala so Spojenými štátmi dohodu o dodávkach striel AIM-9X pre svoje najnovšie stíhacie lietadlá F-15K vybavené rádiolokátorom AN/APG-63(V)1.

Ďalším zahraničným užívateľom striel AIM-9X sa stane Švajčiarsko, ktoré im dalo prednosť pred strelami IRIS-T

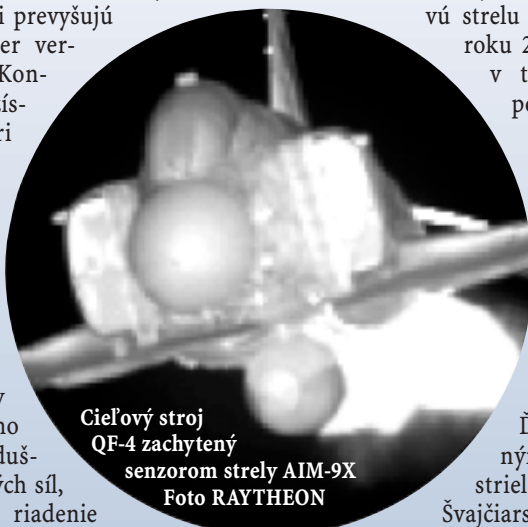
a ktoré nimi vyzbrojí svoje viacúčelové lietadlá F/A-18 Hornet. Od novembra 2003 sú prvé strely v operačnom používaní na stíhacích lietadlách USAF F-15C, vrátane strojov 12. letky s rádiolokátormi AN/APG-63(V)2 AESA (Active Electronically Scanned Array). US NAVY ich začne operačne používať na lietadlách F/A-18C/D a postupne sa budú integrovať aj na stroje F/A-18E/F, ako aj na lietadlá USAF F-15E, F-16 a F-22.

Firma Raytheon dostala v apríli tohto roku zákazku v hodnote 82,4 milióna USD na výrobu 314 bojových striel AIM-9X (186 kusov pre USAF, 64 pre US NAVY a 64 pre Južnú Kóreu), 70 cvičných striel, 4 makety a 122 kontajnerov.

Výroba by mala trvať 18 rokov, pričom USAF plánuje nakúpiť 5 080 kusov a US NAVY 5 000 kusov striel.

Technické charakteristiky

Riadená strela AIM-9X je určená predovšetkým na ničenie vzdušných cieľov pri manévrovom vzdušnom boji vo vzdialenostiach až po hranicu vizuálneho kontaktu. Aby sa čo najviac znížili vývojové riziká, pri jej konštrukcii sa vo veľkej miere využili overené komponenty zo staršej verzie AIM-9M. Predovšetkým zostal zachovaný raketový motor Mk 36 na tuhé pohonné látky, bojová hlavica WDU-17B a laserový približovací zapaľovač DSU-15B/B. Telo strely je – pri zachovaní rovnakého priemeru a len asi o 15 cm väčšej dĺžke ako má AIM-9M – podstatne zosilnené, aby znieslo vyššie preťaženia pri intenzívnom manévrovaní. Úplne prekonštruovaný je systém riadiacich prvkov. Kým verzia AIM-9M mala štvoricu kormidiel na hlavovej časti strely a štvoricu pevných stabilizátorov s roleronmi na konci trupu, verzia AIM-9X

Cieľový stroj QF-4 zachytený senzorom strely AIM-9X
Foto RAYTHEON

Blok pohonov systému aerodynamického riadenia AIM-9X

Foto HR TEXTRON

Skúšobné odpálenie AIM-9X
z lietadla F/A-18C (hore) a F-15D
Foto RAYTHEON

má štyri pevné trojuholníkové krídla na hlavovej časti a štyri aerodynamické kormidlá na konci trupu. Vysokú manévrovateľnosť v aktívnej časti letu (kým pracuje raketový motor) zabezpečujú štyri plynodynamické kormidlá vo výtokovej dýze, ktoré menia vektor ťahu motora. Pretože krídla i kormidlá majú menšie rozpätie ako pri verzii M, aerodynamický odpor strely je asi o 15 % menší. Výsledkom je podstatne väčší účinný dosah – údajne až na hranici priamej viditeľnosti.

Najprogresívnejším konštrukčným prvkom AIM-9X je nový pasívny infračervený samonavádzací systém, založený na mnohoprvkovom plochom zobrazovacom senzore s vysokým rozlíšením a s kryogénnym chladiacim systémom, ktorý pracuje v uzavretom cykle. Výstupné údaje spracováva nový digitálny signálový procesor vyrobený z bežných komerčných prvkov (COTS). Navádzací systém „vníma“ cieľ nie ako bodový zdroj infračerveného žiarenia, ale ako trojrozmerný predmet s rôznou IČ signatúrou. Aj preto je proti IČ klamným cieľom alebo iným druhom rušenia výrazne odolnejší ako doteraz používané navádzacie systémy a dokáže sledovať cieľ aj na pozadí slnečného žiarenia resp. zasneženom alebo púštnom pozadí. Podľa údajov výrobcu je systém schopný naviesť strelu na cieľ nachádzajúci sa pod uhlom 90° voči pozdĺžnej osi strely.

Uprostred tela strely pribudol nový digitálny prepájací konektor. AIM-9X je plne kompatibilná s používanými vypúš-

JHMCS – prilba
HGU-55/P
s denným
zobrazovacím
a zameriavacím
modulom
Foto BOEING

ťacími zariadeniami radu LAU-12X a LAU-7.

AIM-9X má hmotnosť 85 kg, dĺžku 3 m, priemer 12,7 cm, rozpätie kormidiel 44,5 cm a rozpätie krídel 35,3 cm.

Prilbový zameriavač

Aby sa v plnom rozsahu mohli využiť schopnosti strely AIM-9X, bolo potrebné vyvinúť aj nový prilbový zameriavač, ktorý spolu so strelou tvorí systém HOBBS (High Off-Boresight Seeker). Vlastný prilbový zameriavací a zobrazovací systém JHMCS (Joint Helmet Mounted Cueing System) vyvinula spoločnosť Boeing so subkontraktorom Vision Systems Inter-

national (spoločný podnik pobočky EFW izraelskej firmy Elbit Systems a spoločnosti Rockwell Collins). Prvý skúšobný let so systémom JHMCS sa uskutočnil na základni Edwards v októbri 1999 a prvý kontrakt na malosériovú výrobu bol udeľený v auguste roku 2000. Okrem vzdušných a námorných síl USA dostanú systém JHMCS aj vzdušné sily Grécka, Austrálie, Čile, Fínska a Poľska.

Joint Helmet Mounted Cueing System pozostáva z modifikovanej prilby HGU-55/P doplnenej o zobrazovací modul s tónovaným zorníkom, na ktorý sa premieta zameriavacia symbolika spolu so

základnými letovými informáciami z HUD. Systém využíva jednotku vytvárajúcu magnetické pole, ktorá je pripevnená na pilotnom sedadle a detektor magnetického poľa pripevnený na prilbe. Pomocou týchto zariadení sa definuje poloha prilby. Komunikáciu medzi lietadlovými systémami, ktoré generujú príslušné signály, a prilbovým displejom zabezpečuje systém HVI (Helmet Vehicle Interface).

Pilot môže pomocou JHMCS jednoduchým otočením hlavy nasmerovať na cieľ palubný rádiolokátor, navádzaciu hlavicu AIM-9X, palubný infračervený senzor alebo senzory zbraní vzduch – zem. Zároveň sa mu na prilbovom displeji premietajú potrebné údaje na kontrolu letu a použitie zbraní.

Denný zobrazovací prilbový modul s tromi zorníkmi – neutrálne tónovaným, bezfarebným a s vysokým kontrastom – možno nahradiť nočným modulom s okuliarmi na nočné videnie.

JHMCS je určený pre lietadlá F/A-18C/D/E/F, F-15C/D, F-22 a F-16 Block 40/50. Ich pilotom má v kombinácii s riadenými strelami AIM-9X zabezpečiť lepší situačný prehľad a schopnosť „vystreľ prvý, zničiť prvý“, aby dosiahli vzdušnú nadvládu aj v manévrovom boji v medziach vizuálneho kontaktu s najvyspelejším protivníkom, ktorý využíva intenzívne protipatrenia.

Andrej GÁFRIK

2S23 NONA-SVK

Hľadanie cesty k lacnejším a zároveň dostatočne efektívnym samohybným hlavným delostreleckým zbraňovým systémom je nepretržitý proces. Jednou z ciest, o ktorej sme už písali, je nové poňatie mínometov, tak ako ho chápú v spoločnom programe AMOS fínske a švédske firmy. Trocha inak prístupila k riešeniu podobného problému ruská (sovietska) konštrukčná škola.

Je samozrejmé, že výkon najmodernejších kanónových húfníc kalibru 155 mm s hlavňami s dĺžkou 45 a 52 kalibrov nie je možné len tak nahradiť nejakými ľahkými a jednoduchými zbraňami. A čo sa týka dostrelu v kombinácii so stále vyššou presnosťou zásahu cieľa, sú prakticky zatiaľ nenahradiateľné. Za vysoké výkony treba platiť. Daňou za tieto parametre je stále vyššia nákupná aj prevádzková cena a rozmery, s ktorými ide ruka v ruke hmotnosť. Treba si ale uvedomiť, že najčastejšie sa bojuje na podstatne menších vzdialenostiach a stále aktuálnejší je boj v mestských aglomeráciách, v horách a na iných málo prístupných a neprehľadných pozíciách. Druhou aktuálnou požiadavkou je podmienka znížiť hmotnosť, čo okrem zvýšenia priechodnosti v náročnejšom teréne diktuje nutnosť prepravy prostriedku vzduchom. Mobilita je skutočne najaktuálnejšou požiadavkou súčasnosti. Niežeby otázka hmotnosti zbraňových systémov pred pár desaťročiami neexistovala.

Určite jestvovala, ale odvtedy sa náš svet a taktika aj priority (vrátane tých bojových) podstatne zmenili. Dnes proti sebe nestoja mnohotisícové lavíny ocele, ale dozreli sme k asymetrickému boju. Ten si žiada vysokú pohyblivosť kombinovanú s obrovskou rýchlosťou reakcií, ktorú dokážeme zvládnuť len s perfektným informačným zabezpečením. A pri zabezpečovaní vysokej mobility je každý kilogram nadváhy prekiaľím. Ano, systémy, ako sú kanónové húfnice radu M109, AS-90, T-6, ShKH vz.2000 Zuzana, 2S19 Msta-S alebo PzH-2000, sú nepochybne mimoriadne efektívne a účinné zbraňové systémy, ale ich leteckú prepravu zvládne aj v súčasnosti len málokterý typ dopravného lietadla.

Ľahký výsadkář

Podobné problémy ťažia vojenských expertov a plánovačov skutočne vo všetkých armádach sveta. Systém, ktorý vám

dnes predstavujeme, začal vznikať v období vyhrotenej studenej vojny v bývalom Sovietskom zväze. Problém zo začiatku vyznieval trochu inak, ale spôsob jeho riešenia ukazuje možný smer aj pre súčasnosť. Základnou výzvou pre konštruktérov bola požiadavka z velenia výsadkových vojsk vyvinúť dostatočne efektívny hlavný delostrelecký systém, ktorý by sa dal prepravovať letecky a po vysadení bol schopný rýchlo postupovať s vojskami. Novú zbraň 2A51 kalibru 120 mm skonštruovali v sovietskom centrálnom vedeckom výskumnom ústave presného strojárstva CNIITM (Centrálny náučno-ispitateľný inštitút točného mašinostrojénija) v polovici 70. rokov minulého storočia. V princípe je zbraň 2A51 nízkotlakový kanón s klinovým uzáverom a s drážkovitou hlavňou. Neobvyklý univerzálny systém umožňoval streľbu kumulatívnymi protitankovými projektilmi, trhavými projektilmi stabilizovanými rotáciou a všetkými sovietskymi typmi mín kalibru 120 mm. Prvý variant delostreleckého systému s novou zbraňou 2A51, ktorý vznikol v rámci témy s krycím menom Nona-S, konštruktéri nainštalovali na ľahký pásový podvozok výsadkového obrneného transportéra BTR-D (Objekt 925) poháňaného dieselovým motorom 5D20 s výkonom 177,6 kW. Zbraň 2A51 je nainštalovaná vo veži s odmerom $\pm 35^\circ$. Námer hlavne zbraňového systému je -4° až $+80^\circ$. Systém v rámci nomenklatúry označení hlavnej správy delostrelectva získal index 2S9 a do výzbroje sovietskych

výsadkových vojsk VDV (vozdušno – desantnyje vojska) ho zaviedli v roku 1981. Zanedlho po zavedení novú zbraň použili v intenzívnych bojoch v horských oblastiach Afganistanu. Systém pozitívne prekvapil svojimi výkonmi a použiteľnosťou aj v najťažších podmienkach a získal u vojakov veľmi vysokú reputáciu. Detailnejšie vyhodnotenie použitia systému iniciovalo samozrejme aj zlepšenia, ako aj vývoj ďalších variantov zbrane. Účinnosť projektílov kalibru 120 mm a mín kalibru 120 mm v cieľi sa rovná účinku štandardného streliva kanónových húfníc kalibru 152 mm.

Už v roku 1986 prijali do výzbroje ťahaný variant zbrane označený 2B16 Nona-K. Ten je podstatne ľahší a jeho hlavná sa líši od hlavne samohybného variantu rozmernou ústovou brzdou, ktorá stlmí vratnú energiu výstrelu až o tretinu. Univerzálny hlavný delostrelecký systém 2B16 Nona-K štandardne ťahá stredný terénny nákladný automobil GAZ-66. Núdzovo je možné použiť aj ľahký terénny automobil UAZ-469.

Kolesová mutácia

Výkony nového univerzálneho hlavného delostreleckého systému 2S9 Nona-S v Afganistane zaujali aj velenie pozemných síl sovietskej armády, ktoré prejavilo záujem o podobný zbraňový systém. Samozrejme špecifické požiadavky pozemných vojsk sa odrazili v mierne odlišnej podobe ďalšieho vývoja systému. Zbraň prešla výrazným modernizačným programom a prideliť jej označenie 2A60. Základné balistické parametre a typy použiteľného streliva zostali v novej zbraň zachované. Velenie pozemných síl potrebovalo z logistických a koncepčných dôvodov umiestniť nový zbraňový systém na opancierovaný kolesový podvozok. Ako bázu pre systém s krycím menom

2S9 Nona - S

Nona-SVK použili konštruktéri podvozok štvornápravového kolesového pancierového transportéra BTR-80, ktorý poháňa kvapalinou chladený diesellový motor

základom parku VDV) nižšiu nákupnú aj prevádzkovú cenu, vyššiu rýchlosť presunu, väčší dojazd a väčší palebný priemer. Predsériová výroba samohybného delostreleckého systému pozemných síl Nona-SVK, ktorému prideliť v rámci nomenklatúry označenie index 2S23, začala v roku 1984. Delostrelecký systém 2S23 Nona-SVK prijali do výzbroje sovietskych pozemných síl v roku 1990. Aj keď navonok sa veže systémov 2S9 a 2S23 na prvý pohľad podobajú, v skutočnosti sú to dva rozdielne výrobky. Veža systému 2S23 má aj veliteľskú vežičku s pozorovacími prístrojmi. Na ráme veliteľskej vežičky je uchytený protiletadlový guľomet PKT kalibru 7,62 mm. Na veži systému je na každej strane trojica zadymovacích granátometov systému 902V Tuča

Označenie	2S9 Nona-S	2S23 Nona-SVK
Označenie zbrane	2A51	2A60
Kaliber	120 mm	120 mm
Dĺžka vozidla	6 020 mm	7 500 mm
Šírka vozidla	2 630 mm	2 900 mm
Výška vozidla	2 300 mm	2 750 mm
Bojová hmotnosť	8 700 kg	14 500 kg
Posádka	4	4
Maximálna rýchlosť		
- na vozovke	60 km/h	80 km/h
- na vode	10 km/h	10 km/h
Odmer zbrane	± 35°	± 35°
Námer zbrane	- 4° - + 80°	- 4° - + 80°
Maximálny dostrel		
- s delostreleckými projektily	8,7 km	8,7 km
- s delostreleckými mínami	7,1 km	7,1 km
Minimálny dostrel		
- s delostreleckými projektily	1,72 km	1,72 km
- s delostreleckými mínami	0,4 km	0,4 km
Vezený palebný priemer	25 ks.	30 ks.

s výkonom 192 kW. Kolesový podvozok samohybného systému BTR-80, ktorý je v pozemných silách veľmi rozšíreným prostriedkom, ponúka oproti pásovému podvozku BTR-D (ktorý je spolu s výsadkovými bojovými vozidlami radu BMD

s dymovými granátmi 3D6. Vo vnútri vozidla systému 2S23 sa prepravuje dvojica prenosných protiletadlových raketových kompletov 9K38 Igla.

Systém v jednej zbraň kombinuje možnosti húfnice, mínometu a protitankového dela. Okrem už spomínaného delostreleckého streliva a mín môže systém 2S23 Nona-SVK strieľať aj presné míny. Graň kalibru 120 mm s laserovým koncovým navedením na cieľ. Munícia s presným navedením znižuje počet výstrelů na zničenie jedného cieľa a znižuje pravdepodobnosť vedľajších poškodení. Súčasná konštrukcia zbrane 2A60 (aj jej predchodcu 2A51) je poloautomatická, ale konštruktéri pracujú na automatickom nabíjacom systéme, ktorý v budúcnosti ušetrí jedného člena posádky vozidla.

Text a foto Miroslav GYŮRÖSI

2S23 Nona - SVK zozadu

Focke-Wulf Fw 190

– okrídlené „eso“ Luftwaffe

Neveľký, ale robustný Focke-Wulf Fw 190 sa považuje za najlepšiu nemeckú stíhačku, resp. stíhací bombardér 2. svetovej vojny a za jedno z najhodnotnejších bojových lietadiel tejto doby na európskom bojisku vôbec. Hlavnú stíhaciu silu Luftwaffe síce tvorili Messerschmitty Bf 109, ale ríšske ministerstvo letectva dalo šancu aj brémskej firme Focke-Wulf Flugzeugbau a bol to dobrý ťah.

Focke-Wulf 190 v roku 1937 navrhol konštruktér Kurt Tank a v nasledujúcom roku pod vedením vrchného inžiniera R. Blase-
ra vznikli tri prototypy s takisto novým, 18-valcovým vzduchom chladeným dvojviedzdicovým motorom bavorskej firmy BMW Flugmotorwerke GmbH – BMW 139. Ten čoskoro nahradili nádejnejším 14-valcovým motorom BMW 801, ktorého verzia C-1 mala výkon 1 177 kW (1 600 k) a verzia D-2 až 1 267 kW (1 724 k).

Cez problémy k špičke

Prvý prototyp Fw 190 V1 ešte s motorom BMW 139 vzlietol 1. júna 1939, piaty Fw 190 V5 však už od apríla 1940 skúšali s pohonnou jednotkou BMW 801C. Kvôli nej museli zosilniť konštrukciu draku, posunúť kabínu pilota dozadu a urobiť i ďalšie úpravy, čím sa hmotnosť lietadla zvýšila asi o 25 %, ale výsledkom bol veľmi sľubný stroj. Ďalšie skúšky prebiehali v roku 1941 na letisku Le Bourget pri Paríži, až napokon pod názvom Fw 190 A stroj definitívne prijali do Luftwaffe. Závody v Marienburgu, Warnemünde a Orscherslebene začali vzápätí dodávať prvý typ Fw 190 A-1, z ktorého vyrobili 102 kusov, a typ Fw 190 A-2, tiež s motorom BMW 801C-2, z ktorého vyrobili 425 kusov. Fw 190 A-2 boli spočiatku vyzbrojené dvoma 7,92 mm guľometmi MG 17 v nose nad motorom a dvoma 20 mm kanónmi MG 151/20 v koreňoch krí-

Stíhací bombardér Fw 190 A-4 mohol niesť bombu SC 1000 s hmotnosťou až 1 800 kg

Foto archív

del, neskôr väčšina z nich dostala ešte ďalšie dva 20 mm kanóny MG/FF do krídel.

Množstvo ďalších typov

V máji 1942 sa do výroby Fw 190 zapojila aj fabrika Fieseler GmbH v Kasseli a produkcia vo všetkých štyroch závodoch bežala naplno. Na báze základného typu Fw 190 A vznikli ďalšie verzie, napr. Fw 190 A-3 so spomenutým motorom BMW 801D-2 či Fw 190 Aa-3 pre Turecko. V júni 1942 začali vyrábať verziu Fw 190 A-4 – stíhací bombardér. Jeho subverziou Fw 190 A-4/U8 bol diaľkový stíhací bombardér s bombovým závesníkom pod trupom a dvoma 300-litrovými prídavnými nádržami pod krídlami. Po verziách A-5 až A-9 s rôznou výzbrojou a určením prišiel typový rad Fw 190 F (F-1 až F-15) skonštruovaný ako „bitevník“ a napokon typový rad Fw 190 G (G-1 až G-8), čo boli zasa stíhacie bombardéry s predĺženým doletom.

Výroba typu G-8 sa skončila vo februári 1944 a spolu bolo vyrobených 13 365 strojov Fw 190 A-1 až A-9 a 6 634 lietadiel Fw 190 F a G. Po nich nastúpili ešte výkonnejšie Fw 190 D / Ta 152 s predĺženým nosom, skrývajúcim nový, kvapalinou chladený 12-valcový radový motor Jun-

kers Jumo 213A-1 s max. výkonom 1 620 kW (2 240 k). To je už ale iná kapitola.

Prekvapenie aj inšpirácia

Už prvé Fw 190 A ukázali, že obratnosťou, výzbrojou a rýchlosťou prevyšia vtedy najlepšiu britskú stíhačku Spitfire Mk. V. Nad Kanálom sa prvýkrát objavili v septembri 1941 a pre RAF boli nepríjemným prekvapením. Svedčia o tom i prezývky Butcher Bird (Mäsiarsky vták) či Strangler (Škrtič), ktoré im na Ostrovoch prisúdili. A keď v júni 1942 jeden Fw 190 A-3 omylom pristál v Anglicku, Briti s hrôzou zistili, že je ešte lepší než si mysleli a začali sa domáhať novej stíhačky Spitfire Mk. IX.

Fw 190 A-3 mal rozpätie 10,50 m, dĺžku 8,80 m, max. vzletovú hmotnosť 3 995 kg, max. rýchlosť 676 km.h⁻¹, dolet bez prídavných nádrží 800 km a dostup 10 600 m. Spitfira Mk. V okrem doletu prekonával vo všetkom, no treba povedať, že v maximálnych výškach sa jeho výkony značne zhoršovali. Vzdušné súboje však väčšinou prebiehali v nižších letových hladinách a čo bolo najpodstatnejšie – výzbroj Fw 190 A3 (4 x 20 mm kanón a 2 x 7,92 mm guľomet) bola oproti výzbroji aj najsilnejšieho Spitfira Mk. VC (8 x 7,7 mm guľomet, resp. 2 x 20 mm kanón a 4 x 7,7 mm guľomet, resp. 4 x 20 mm kanón) mohutnejšia.

Prevahu Focke-Wulfov nad západnou Európou vyrovnali Spitfiry Mk. IX, resp. Mk. XVI s dvoma 20 mm kanónmi a dvoma 12,7 mm guľometmi a definitívne ich prekonali americké Mustangy P-51, ktorých výzbroj (4, resp. 6 x 12,7 mm guľomet) síce nebola ideálna, ale dosahovali max. rýchlosť 700 km.h⁻¹, dostup 12 750 m a dolet s prídavnými nádržami až 3 300 km. Napriek tomu boli Fw 190 do konca vojny obávaným súperom a miesto v galérii najlepších lietadiel tej doby si plne zaslúžia.

PhDr. Ján DOLINAY

Stíhačka Fw 190 A-5 z eskadry Jagdgeschwader 2, operujúcej v roku 1942 vo Francúzsku. Jej pilot oberleutnant J. Würmheller mal v tom čase na konte už 18 zostrellov

Brigadier Esterházi

Esterháziovci sa od 17. storočia stali jedným z najvýznamnejších veľmožských rodov v habsburskej monarchii. Boli zámožnými zemepánmi, v ich rukách sa koncentrovala rozhodujúca politická moc, lebo členovia rodu zastávali najvyššie funkcie a úrady, patrili medzi špičku cisárskej armády.

Zakladateľom francúzskej vetvy rodu bol Valentín Jozef Esterházi, ktorý sa narodil koncom februára 1705 v Košiciach. Jeho otcom bol gróf Anton Esterházi, kurucký maršal, ktorý ako prominentný vojvodca protihabsburského odboja musel emigrovať do cudziny. Valentín Jozef tak už v detstve i mladosti zakusoval tvrdý chlebič exulanta. Školou života mu bolo strádanie, živorenie a pretlkanie sa v Poľsku, Moldavsku, Valašsku, Bulharsku a Turecku.

Vo francúzskych službách

Zvrat v živote mladého grófa nastal po stretnutí s Ladislavom Berčénim (OBRANA č. 2/2004), ktorý roku 1720 získal od kráľa Ľudovíta XV. plukovnícky patent a začal verbovať husárov do svojho pluku najmä spomedzi niekdajších kurucov žijúcich v emigrácii. S viacerými krajinami sa roku 1721 aj 16-ročný Valentín Jozef Esterházi pridal k Berčénimu, odcestoval z Turecka do Francúzska a vstúpil do francúzskej armády. Napriek mladému veku sa stal rovno kapitánom a veliteľom husárskej kompanie.

Mladý Esterházi neovládal francúzsky jazyk, nepoznal tamojšie zvyky a len ťažko si privykal na tvrdý vojenský život. Uvažoval dokonca, že opustí francúzsku armádu a vráti sa do Uhorska. Jeho strýko Jozef Esterházi, vtedy generálmajor cisárskej armády a komárňanský hlavný župan, by mu zaiste vedel u cisára Karola VI. vo Viedni vybaviť omilostenie i vrátenie zhabaných otcovských majetkov. Náklonnosť a všestranná pomoc veliteľa pluku Berčénimu pomohli však Esterháziemu prekonať vážnu životnú krízu znásobenú otcovým skonom, takže Francúzsko sa stalo jeho definitívnou vlasťou.

Posádkovým sídlom Berčénimu husárskeho pluku bolo alsaské mesto Haguenau. V relatívnom pokoji si tu veliteľ kompanie Esterházi, roku 1727 povýšený na podplukovníka, dobre osvojil fortiele vojenského remesla. V októbri roku 1733, čiže ešte pred oficiálnym začatím vojny o tzv. poľské dedičstvo, Berčénimu pluk oddelili do Porýnia, aby zabezpečoval

prekročenie rieky a nástup francúzskej armády proti habsburskej cisárskej armáde. Výrazom ocenenia Esterháziho bojových zásluh a schopností bolo, že panovník mu 21. decembra 1733 udelil plukovnícky patent, čiže právo zriadiť vlastný husársky pluk.

Z viacerých dôvodov, najmä pre nedostatok vhodných mužov sa ho Esterházi podarilo oficiálne sformovať až 25. januára 1735 v Štrasburgu. Príslušníci pluku nosili uniformu uhorského strihu, veliacou rečou bola maďarčina, keďže jadro i väčšinu pluku tvorili uhorskí rodáci. Popri nich v ňom však okrem Francúzov slúžili aj Poliaci a Nemci.

Vlastný husársky pluk

Po skončení vojny Esterháziho husársky pluk dislokovali do mesta Vigan v južnom Francúzsku, kde mal sídelnú posádku až do roku 1738, keď ho prevelili na Korziku. Pluk sa tu podieľal na potláčaní výbuchov separatistického hnutia, čiže plnil zväčša policajné úlohy. Medzičasom sa plukovník Esterházi vo veku 35 rokov oženil s 22-ročnou baronessou Filipínou de Lagarde de la Nougard.

Sobáš sa uskutočnil 9. júna 1740 vo Vigan a urýchlilo ho najmä to, že nevesta bola v požehnanom stave. Keď 22. októbra 1740 porodila syna Valentína Ladislava, oslavoval celý pluk, lebo narodenie prvorođeného mužského potomka sa u husárov tradične považovalo za veľký úspech. Vtedy len málokto tušil, že o necelých 30 rokov sa syn veliteľa pluku stane francúzskym brigádnym generálom.

Rad sv. Ľudovíta bol prvým vojenským vyznamenaním na svete. Francúzsky kráľ Ľudovít XV. tento rad udelil aj Valentínovi Jozefovi Esterháziemu

Na jar 1741 v rámci vrcholiacich príprav na vojnu proti habsburskej ríši Esterháziho pluk prevelili z Korziky do Porýnia a začlenili do zoskupenia, ktoré v súčinnosti s bavorskou armádou zaútočilo proti vojsku Márie Terézie. Vojna o tzv. rakúske dedičstvo sa pre vtedy 24-ročnú panovníčku začala vyvíjať hro-

zivo, lebo Prusi už v januári 1741 obsadili takmer celé Sliezsko, francúzske a bavorské vojská vtrhli do Čiech a za pomoci Sasov koncom novembra 1741 okupovali Prahu. Keď si však Mária Terézia zabezpečila podporu uhorských stavov, ktoré v krátkom čase povolali do zbrane oko 40-tisíc mužov, situácia sa obrátila.

Proti Habsburgovcom

Habsburská armáda, posilnená aj viacerými plukmi z územia Slovenska, prevzala iniciatívu a prešla do protiútok. V priebehu roka 1742 husársky pluk Valentína J. Esterháziho plnil zväčša úlohy súvisiace so zabezpečením ústupu francúzskej armády z Horného Rakúska na západ do Sárska. Nasledujúci rok Esterháziho pluk vykonával hlavne prieskumné a výzvedné služby, zaobstarával proviant v povodí rieky Mohan (Main). V zostave dolnoalského armádneho zoskupenia maršala Noaillesa sa dňa 27. júna 1743 pri Dettingene neďaleko Aschaffenburgu zapojil do bitky proti spojeneckým habsbursko-hannoversko-anglickým silám, ktorým velil sám anglický kráľ Juraj II.

V ťažkej bitke, trvajúcej od skorého rána do večera, mali síce zo začiatku prevahu Francúzi, no napokon utrpeli porážku. Medzi ťažko zranenými bol aj plukovník V. J. Esterházi, ktorého odviezli do Dieburgu, kde zakrátko na následky zranenia skončil bez toho, aby sa dozvedel, že kráľ Ľudovít XV. ho za hrdinstvo v boji povýšil na brigádneho generála a udelil mu Rytiersky kríž Radu sv. Ľudovíta. Košického rodáka a zakladateľa francúzskej vetvy Esterháziovcov pochovali v kapucínskom kostole v Dieburgu.

*PhDr. Vladimír SEGEŠ, PhD
Vojenský historický ústav*

Odpredaj za takmer päť miliónov

Pracovníci Úradu pre investície a akvizície pripravili na prelome marca a apríla prvé tohtoročné ponukové konanie, ľudovo nazývané dražba, na odpredaj prebytočnej techniky. Záujemcom ponúkli v odpredaji 148 kusov vojenského a nevojenského materiálu. O túto akciu je vždy veľký záujem. Na dražbe v Nitre sa zúčastnilo 191 zaregistrovaných uchádzačov.

ského materiálu. Napríklad minulý rok sa nám do tejto kategórie podarilo preradiť 70 nákladných vozidiel PV3S. Podstatne sa zjednodušil ich odpredaj,“ mieni pplk. A. Kunik. O vojenský materiál je stále záujem, o čom svedčí aj veľký počet záujemcov, ktorí prichádzajú na ponukové konania.

Rekordná tatra

V Nitre predali 148 kusov techniky. Medzi tohtoročné rekordy sa zaradila dražba cisterny na podvozku T-148 CAPL, pri ktorej sa vyšplhala cena zo 40-tisíc na 250-tisíc korún.

Na nitrianskom odpredaji prebytočnej techniky sa stretli zájemcovia takmer z celého Slovenska.

Bratislavčan Ladislav Kakaš mal záujem o kúpu nákladného vozidla. „Je tu dosť áut, ale nenašiel som to, čo som potreboval. Možno skúsím nabadúce.“ Hneď vedľa neho stál Jozef Gombarček z Novák a ten nám povedal: „Zastupujem naše poľovnícke združenie. Potrebujeme ľahký terénny UAZ. Nevieť, či sa nám dnes podarí niečo kúpiť, ale nevzdávame sa. Pravdepodobne pôjdeme i na ďalšie dražby, pretože máme záujem aj o inú techniku.“ Z Nitry odchádzal spokojný aj Pavol

Hudec z Prievidze. „Prišiel som s jediným cieľom, a to kúpiť si cisternu na podvozku PV3S. Pri obhliadke sa mi pozdávalo jedno vozidlo. Dražba začínala na hodnote 21-tisíc korún. Našťastie cena sa nevyšplhala vysoko. Mám cisternu za 23-tisíc korún a som spokojný. Je presne podľa môjho gusta.“

Milan ČIPKA

Foto Peter DOVINA

„V tomto roku pripravíme ešte tri, možno štyri ponukové konania. Všetko bude závisieť od množstva nových komodít, ktoré nám dodá štáb a veliteľstvo logistiky. Samozrejme, aj naďalej budeme ponúkať prebytočnú techniku, ktorú máme uloženú na rôznych miestach po Slovensku, informoval nás Ing. Vladimír Kováč z Úradu pre investície a akvizície Ministerstva obrany SR. Vojenský a nevojenský materiál ponúkajú záujemcom za vyvolávacie ceny. To znamená, súdnoznalecké ceny podľa ohodnotenia súdnych znalcov.

Vojenský materiál môžu nakupovať len firmy, ktoré majú povolenie Ministerstva hospodárstva SR na obchodovanie s vojenským materiálom. „Na Slovensku má v súčasnosti toto povolenie okolo 85 firiem. V minulom roku ich bolo 145. Zníženie počtu firiem súvisí aj s tým, že ministerstvo hospodárstva podstatne sprísnilo kritériá na udeľovanie licencií,“ vysvetľuje Ing. V. Kováč.

Pretrvávajúci záujem

„Dnes odpredávame cisterny, nákladné vozidlá. V ponuke je dokonca aj jeden žeriav a niekoľko kusov osobných vozidiel LADA 2105. Žigulíky sú ale vo veľmi zlom stave, takže skončia pravdepodobne na šrotovisku. Máme tu i terénne automobily typu

UAZ rôznych modifikácií, prívesy a ďalšiu techniku,“ vymenoval pplk. Ing. Adrián Kunik z Úradu pre investície a akvizície MO SR. Od neho sme sa dozvedeli, že napríklad pojazdné dielne, o ktoré je veľký záujem, sú zaradené medzi vojenský materiál len preto, že je tam špeciálne náradie. A tak ich môžu nakupovať len firmy s licenciou a tie nemajú o ne až taký veľký záujem.

„Snažíme sa, aby čo najviac prebytočnej techniky prešlo do kategórie nevojen-

V minulom roku mal Úrad pre investície a akvizície naplánovaný odpredaj prebytočnej techniky v rámci štyroch ponukových konaní v hodnote 66 miliónov korún. Na ponukových konaniach (dražbách) sa pracovníkom úradu podarilo odpredať hnuteľný majetok v hodnote 74 miliónov korún. V tomto roku sú naplánované štyri ponukové konania. Okrem už spomínanej Nitry sa v júni uskutoční odpredaj prebytočnej techniky v Kežmarku, v septembri opäť v Nitre a pravdepodobne v novembri v Kežmarku alebo Moldave nad Bodvou. Už pri prvom ponukovom konaní sa v Nitre 31. marca -1.apríla 2004 odpredalo 148 kusov techniky v celkovej hodnote 4 834 487,- korún oproti súdnoznaleckej cene 2 906 038,- korún. Do štátneho rozpočtu tak pribudlo navyše 1 928 449,- korún. Všetky dôležité informácie o ponukovom konaní sú uvedené na ineternete - www.mod.gov.sk/ ponukové konanie

Čáslav, Sliač a Spoločné nebo

V rámci projektu Spoločné nebo, t. j. spoločnej ochrany vzdušného priestoru Čiech a Slovenska, priletela na sliačsku leteckú základňu skupina šiestich príslušníkov personálu inžiniersko-leteckej služby (ILS) z čáslavskej leteckej základne Armády ČR. V dňoch 22. až 26. marca 2004 sa tu zúčastnili na školení venovanom obsluhu lietadiel MiG-29.

„Hlavným cieľom tohto školenia bolo naučiť kolegov z Čiech obsluhovať lietadlá MiG-29, aby vedeli pomôcť našim pilotom pri prípadnom pristáť na leteckej základni v Čáslavi,“ povedal kpt. Ing. Erich Štekláč, ktorý spolu s npor. Ing. Tomášom Pavlíkom školil českých technikov. Čáslavská základňa nebolo vybraná náhodne. Takmer všetci technici zo základne pracovali alebo dosiaľ pracujú na lietadlách typu MiG-23 alebo MiG-21, ktoré majú (v širších súvislostiach) podobný systém obsluhy a prípravy ako lietadlá typu MiG-29.

Kpt. Martin Závodský
pripája komunikačné
zariadenie po narokovaní
lietadla MiG-29

Teória a prax

Pod vedením skúsených odborníkov z technického krídla absolvovali príslušníci ILS z Čáslavi časovo náročný program rozdelený do niekoľkých častí. Viac nám prezradil jeden z českých technikov práporčík Vladimír Milfajt: „V prvej, teoretickej časti nás kolegovia pripravovali v priestoroch modernej multimediálnej učebne trenažerového centra. Podrobne sme sa oboznámili s jednotlivými časťami lietadla MiG-29. Samozrejme, najzaujímavejšia bola praktická príprava na stojisku.“ Práporčík V. Milfajt nie je v letectve žiaden nováčik, takže mu nerobilo problémy zvládnuť aj túto, ako sám poznamenal, zaujímavú úlohu. Študoval na Slovensku v Prešove, na Vojenskej

strednej odbornej škole leteckej. Po rozdelení ČSFR dokončil štúdium v odbore technik lietadla na brnianskej strednej leteckej škole. Hneď po jej absolvovaní školy nastúpil na leteckú základňu v Čáslavi, kde slúži dodnes. Počas osemročnej služby pracoval na lietadlách typu MiG-23, L-39 Albatros a v súčasnosti je technikom na L-159 ALCA.

„Na tomto školení nás systematicky pripravovali na zvládnutie všetkých činností po pristáť lietadla MiG-29 na našom letisku,“ zdôraznil ďalší z preškoľovaných technikov npor. Roman Brázda. Dodal: „Všetci máme skúsenosti z obsluhy iných typov lietadiel, ale na »dvadsaťdeviatke« nepracoval ani jeden z nás. A tak sme začali od základných vecí, ako je navedenie lietadla na

a s doplnením stroja prevádzkovými kvapalinami po pristáť a pred vzletom.“

Vzácný certifikát

Kapitán Ing. Martin Závodský, absolvent Vojenskej akadémie v Brne, pôvodne pôsobil ako veliteľ technického roja pri lietadlách typu MiG-21 na leteckej základni v Čáslavi. „Oceňujem príležitosť oboznámiť sa so základmi obsluhy lietadiel MiG-29, ktoré boli v minulosti vo výzbroji Armády Českej republiky. Dúfam, že ďalšie podobné stretnutia povedú k prehĺbeniu spolupráce medzi našimi leteectvami,“ zdôraznil veliteľ skupiny českých technikov.

Na záver školenia získali leteckí technici z Čiech certifikát o absolvovaní teoretického a praktického výcviku, ktoré ich oprávňuje obsluhovať lietadlá typu MiG-29. V tom istom čase sa skupina technikov zo sliačskej leteckej základne zúčastnila na recipročnom výcviku v českej Čáslavi. Po absolvovaní teoretickej a praktickej prípravy získali certifikáty na obsluhu lietadiel vzdušných síl Armády ČR. Tie ich oprávňujú zabezpečiť po technickej stránke obsluhu českých vojenských lietadiel, ktoré by v prípade potreby pristáli na sliačskej leteckej základni.

Slob. Zuzana MILDEOVÁ,
npor. Milan ŠINTAJ
Foto – MŠ –

Pilot MiG-29 kpt. Pavol Serbín v diskusii s českými technikmi

Poručík por. Ľuboš Šútor (sprava), por. Štefan Okoš a pplk. gšt. Ing. Viliam Herczog počas teoretickej prípravy na učebni vo VLA v Košiciach

Z mechanikov piloti

Tento zaujímavý projekt sa zrodil v prezieravých hlavách velenia prešovskej leteckej základne a podporilo ho velenie vzdušných síl. Samozrejme, po koordinácii s velením vzdušných síl, VLA v Košiciach a Vojenskou leteckou nemocnicou. Jeden kapitán, šiesti nadporučíci a deväť poručíci tvoria skupinu, ktorá sa pripravuje na leteckej akadémii.

„Myšlienka o potrebe tohto kurzu vznikla už dávnejšie, niekedy okolo roku 1995. Bola to logická reakcia na fakt, že na leteckej akadémii sa dlhšie obdobie nepripravovali piloti vrtuľníkov,“ uviedol mjr. Július Posluch, zástupca veliteľa prešovského leteckého krídla. Pokračoval: „Osem rokov neprišiel do Prešova ani jeden mladý pilot vrtuľníka. Starší piloti postupne odchádzali a situácia začala byť vážna. Po príchode nového veliteľa leteckej základne plk. Miroslava Kelemena sa začalo intenzívnejšie hovoriť o tom, ako čo najrýchlejšie a najefektívnejšie pripraviť nových pilotov - operátorov. Nakoniec padlo rozhodnutie. Pripravíme niekoľko-mesačný kurz pilotov - operátorov, do ktorého vyberieme dôstojníkov z radov absolventov VLA.“

Prísny výber

Velenie základne po konzultáciách s velením vzdušných síl stanovilo základné kritériá výberu z radov vojenských

profesionálov. Rozhodujúce slovo mali kvalifikovaní odborníci a lekári v košickej Vojenskej leteckej nemocnici. „Pôvodne mal kurz trvať rok, ale je skrátený na desať mesiacov - od októbra minulého roka do júna 2004. Na základni hľadáme čo najefektívnejšie riešenie, ako a na čom budú lietať účastníci kurzu v rámci praktických letov. Máme ponuky aj z civilných firiem, ktoré by pre budúcich pilotov - operátorov pripravili základný výcvik. Doslova na kľúč. Zatiaľ nie je o tom rozhodnuté. Jedno ale vieme určite. Počas základného výcviku nebudú lietať na Mi-24, ale na iných, ľahších typoch vrtuľníkov. Elementárny výcvik je veľmi dôležitý. Už po niekoľkých hodinách prežitých vo vzduchu sa ukáže, kto má alebo nemá predpoklady na lietanie. V žiadnom prípade nepripustíme, aby človek, ktorému to nepôjde, si sadol do stroja bojového vrtuľníka,“ zdôraznil mjr. Július Posluch.

Výzva pre akadémiu

Šiesteho októbra minulého roka nastúpilo do VLA na kurz pilotov - operátorov šesťnásť dôstojníkov, ktorí prešli prísny výberom. „Je to pre nás výzva, ale dostali sme úlohu z velenia vzdušných síl, a musíme sa s ňou popasovať. V každom prípade ľudí pripravíme po teoretickej stránke tak, aby sme sa nemuseli hanbiť za svoju prácu. Dobré sa nám s nimi spo-

V košickej Vojenskej leteckej akadémii (VLA) sa už siedmy mesiac pripravuje skupina šesťnásť dôstojníkov letectva v kurze pilotov - operátorov bojového vrtuľníka Mi-24. Jedinečnosť projektu spočíva v tom, že na pilotov - operátorov sa preškoľujú leteckí mechanici, dôstojníci riadiaci letovú prevádzku a ďalší pozemní špecialisti, ktorí sa rozhodli zmeniť svoju vojenskú odbornosť.

lupracuje, pretože sú to mladí ambiciózní ľudia, ktorí majú silnú motiváciu,“ zdôraznil pplk. gšt. Ing. Viliam Herczog, vedúci skupiny letovej prípravy Katedry letovej prípravy VLA.

Kurz je rozdelený do dvoch základných častí. V prvej časti sa preberá aerodynamika, mechanika letu, letecká navigácia, letecké predpisy a teoretická časť vrtuľníka Mi-24. V druhej časti sa dôraz kladie na taktiku, bojové použitie vrtuľníka, streľbu a bombardovanie. Okrem týchto predmetov sa účastníci kurzu oboznamujú aj s civilnými leteckými predpismi. „Začiatkom apríla im pribudla angličtina zameraná na leteckú terminológiu. Záverečná časť kurzu sa pripravuje na leteckej základni v Prešove. Po pozemnej príprave absolvujú základný letecký výcvik,“ doplnil pplk. V. Herczog.

V skupine šesťnásť kurzistov je aj poručík Ľuboš Šútor. Po skončení VLA v roku 2003, kde vyštudoval obor riadenia leteckej prevádzky, nastúpil na leteckú základňu do Kuchyne. „O tomto kurze sa hovorilo už počas môjho štúdia. Len čo začal mať kurz konkrétnejšie rysy, podal som si žiadosť. Prekvapil ma veľký záujem. Mal som šťastie a prijali ma. Vrtuľníky sa mi vždy páčili a ak zvládnem všetky testy, preskúšania a stanem sa pilotom-operátorom bojového vrtuľníka, splní sa mi veľký sen.“

Jeho kolega z leteckej základne por. Štefan Okoš vyštudoval pred dvoma rokmi na VLA odbor letecké prístroje. „Z Kuchyne viedla moja cesta na letisko do Piešťan. Základňa sa zrušila a vtedy som sa dozvedel o kurze. Nebolo to pre mňa východisko z núdze, pretože vždy som sa chcel stať pilotom. Najväčšie obavy sme mali z lekárskeho vyšetrenia, ale uspel som. Všetci sa tešíme na praktický výcvik do Prešova. Vybral som si ťažké povolanie. Verím, že to zvládnem,“ mieni por. Š. Okoš.

Milan ČIPKA

Foto autor a Peter DOVINA

Vľavo prorektor VLA pre vedeckú činnosť doc. RNDr. František Olejník, CSc. a vedúci skupiny sociálnych služieb a styku s verejnosťou PhDr. Jozef Szilágyi.

Osud akadémie v rukách poslancov

Prípravu práporčikov, dôstojníkov a občianskych zamestnancov, ako aj ich ďalšie kariérne vzdelávanie by mala podľa Modelu 2010 zabezpečovať Národná akadémia obrany SR v Liptovskom Mikuláši. Tá mala vzniknúť zlúčením tamojšej Vojenskej akadémie a Vojenskej leteckej akadémie (VLA) gen. M. R. Štefánika v Košiciach. Osud letcov bude však zrejme iný. Podľa zákona by mali splynúť s košickou Technickou univerzitou (TU) a ďalej pôsobiť pod názvom Letecká fakulta. Lenže návrh zákona ešte stále nie je v parlamente.

Aby sa využil pedagogický potenciál, špeciálne učebne, no predovšetkým know-how, ktoré VLA za roky svojej existencie nadobudla, vznikol návrh pretransformovať akadémiu na civilnú inštitúciu. „Po konzultáciách na MO SR a Ministerstve školstva SR sme dospeli k názoru, že najlepším variantom je vytvorenie Leteckej fakulty pod »ochrannými krídlami« renomovanej školy, teda Technickej univerzity v Košiciach, ktorá má technické zameranie,“ vysvetľuje prorektor VLA pre vedeckú činnosť doc. RNDr. František Olejník, CSc.

Na VLA v súčasnosti študuje 220 vojenských študentov. Tí poslední, ktorí rozšíria rady vojenských profesionálov v letectve OS SR, by mali novovzniknutú Leteckú fakultu opustiť o tri roky. Od nadobudnutia účinnosti platnosti zákona sa však už stávajú študentmi TU. Kompletne vojenské zabezpečenie bude realizovať rezort obrany a teoretickú časť bude garantovať TU. Študenti by de facto nemali pocítiť túto zmenu. Napokon, budú bývať v tých istých internátoch, študovať v objektoch a laboratóriách aj s učiteľmi ako doteraz.

V rozhovoroch s príslušníkmi VLA sa prejavuje neistota. Nikto z nich nevie, dokeď budú pracovať a či im ponúknu príležitosť v novej inštitúcii. Stres a obavy nahlodávajú psychiku najmä tých starších. To si uvedomuje aj vedenie košickej akadémie, ktoré sa snaží rôzne negatívne prejavy eliminovať. V rámci zachovania kontinuity vzdelávania, vypísali na budúci školský rok prijímacie pohovory. „Dôvody sú jed-

noduché. Chceme, aby sa zachovali letecké odbornosti, na ktoré máme akreditáciu. Ak by sme čakali so založenými rukami, letecké vzdelávanie v Košiciach by o dva roky zaniklo. Len raz sme neotvorili 1. ročník štúdia a hneď vznikol personálny problém, pretože sme museli prepúšťať učiteľov. To isté by sa mohlo prihodiť aj teraz. Preto sme v zmysle zákona č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách požiadali MO SR o schválenie smerných čísiel. Sme radi, že nám vedenie ministerstva vyšlo v ústrety. Na základe toho prijímame od septembra 90 študentov na denné a 40 na externé štúdium. Predpokladáme, že minimálne takýto

počet študentov by sme mohli každoročne prijímať na štúdium aj v nových podmienkach,“ konštatuje prorektor. Vôbec nie je vylúčené, že medzi nich budú patriť aj členovia akrobatickej skupiny Biele albatrosy.

Svetoznáma skupina, ktorá sa od roku 1990 spájala s Košicami, predovšetkým však s VLA, definitívne končí. Po odchode vedúceho skupiny pplk. Ivana Chvojku do zálohy ostatní šiesti členovia zatiaľ na VLA ostávajú. Patria medzi najskúsenejších pilotov vzdušných síl OS SR, ktorí by v ďalších rokoch mohli pomôcť nielen pri výcviku novej generácie, ale i leteckých akrobatov, prípadne nejakej budúcej skupiny. Pilotom budú po splnutí VLA s TU zrejme ponúknuté miesta v našich útvaroch vzdušných síl,“ vraví vedúci skupiny sociálnych služieb a styku s verejnosťou PhDr. Jozef Szilágyi.

Noví študenti

V troch akreditovaných odboroch – leteckom-strojnóm, letecko-elektrotechnickom a riadenia leteckej prevádzky – bude od septembra študovať 130 nových študentov. „Ešte tento rok môžeme prijímať študentov na štúdium v súčasne platných študijných odboroch.“

Akreditačná komisia, ktorá posudzuje naše nové študijné programy, zatiaľ o nich totiž nerozhodla. Od školského roku 2005/2006, či už budeme pôsobiť ako VLA alebo budeme pod TU, prijímame študentov už iba do akreditovaných študijných programov. Pred niekoľkými dňami sme akreditačnej komisii predložili na akreditáciu 12 študijných programov. Tie by mali byť základom ďalšieho vzdelávania novovzniknutej inštitúcie,“ dodáva na vysvetlenie F. Olejník.

Aj keď ešte nepoznajú definitívny termín zlúčenia, realizujú už isté prípravné opatrenia. Prorektor ich zhrnul do troch oblastí: „Po prvé. Právny akt fúzie formou splynutia dvoch vysokoškolských inštitúcií nebol v podmienkach SR ešte realizovaný. Ani návrh zákona nedefinuje formu splynutia. V tejto súvislosti bude potrebné rešpektovať všetky s tým súvisiace právne normy.“

Druhou oblasťou sú personálne otázky. Ak budeme poznať formu, budeme riešiť štruktúru i personálne otázky. Keďže máme vojenských a civilných pedagógov, na každú z týchto kategórií platia rozdielne právne normy, z ktorých vyplývajú termíny na personálne opatrenia. Nemožno ich skrátiť. Treťou oblasťou sú majetkové otázky. Pripravujeme podklady na delimitáciu i na prevod majetku. Rektor TU na oficiálnom stretnutí otvorene povedal, že má záujem len o funkčnú inštitúciu.

Stranu pripravil Jozef MICHNICA

Peripetie legislatívy

Bolo dôležité, aby poslanci NR SR mohli návrh zákona prerokovať a schváliť do marca, aby VLA mohla včas realizovať s tým súvisiace opatrenia. Dnes už môžeme povedať, že pôvodný termín splynutia – 30. jún 2004 – je nereálny. Za predpokladu, že sa dostane na rokovanie parlamentu do konca mája, prichádza do úvahy ešte 1. september.

Bezpečnostná a obranná politika Nemecka (2)

(Dokončenie z predchádzajúceho čísla)

Napriek zvýšenej miere zodpovednosti a úlohy pri zabezpečovaní bezpečnosti a stability Európy a v poslednom čase aj vo vzdialenejších regiónoch, Nemecko ani v budúcnosti neplánuje vojenské operácie na unilaterálnej báze. S výnimkou záchranných a evakuačných misí nemecké ozbrojené sily budú participovať výlučne len spolu so spojencami a partnermi Nemecka v kontexte OSN, NATO a Európskej únie. Organizácia Spojených národov aj v prípade pacifikácie bezpečnostných rizík 21. storočia bude zohrávať hlavnú úlohu (nemecký dokument však nerieši problém nízkej efektivity OSN pri riešení bezpečnostných problémov). NATO musí reagovať na krízy a konflikty v oveľa širšom geografickom rozsahu a garantovať vitálne bezpečnostné záujmy svojich členov. Nemecko plánuje zohrávať kľúčovú úlohu v procese rozhodovania o podobe európskej bezpečnostnej a obrannej politiky. S týmto nárokom korešpondujú aj aktivity nemeckej diplomacie v roku 2003 (pozri napríklad participáciu na stretnutiach o tejto problematike: štvorstranné stretnutie Francúzska, Nemecka, Belgicka a Luxemburska 29. apríla 2003 alebo stretnutia najvyšších

predstavitel'ov Francúzska, Spojeného kráľovstva a Nemecka).

2. Modifikované operačné spektrum nemeckých ozbrojených síl a zvyšujúci sa počet zahraničných operácií - nemecké ozbrojené sily budú vykonávať širšie spektrum vojenských úloh a v oveľa väčšom rozsahu budú operovať ako „vedúca sila“ v multinárodných operáciách (v dvoch zahraničných operáciách sa to už stalo realitou: ISAF v Afganistane – v tomto v prípade Nemecko prebralo velenie na šesťmesačné obdobie spoločne s Holandskom, a operácia v Macedónsku). Z toho vyplýva, že Bundeswehr musí byť pripravený participovať na operáciách kdekoľvek vo svete, vrátane operácií vysokej intenzity, čomu musia zodpovedať aj nároky na jeho spôsobilosti a schopnosti. Spôsobilosti, ktoré boli nevyhnutné na obranu národného teritória konvenčnými prostriedkami, už nie sú prioritné, a preto sa treba zamerať na tie, ktoré sú potrebné v novom bezpečnostnom prostredí, vrátane ochrany Nemecka od asymetrických hrozieb.

3. Dostupné zdroje – dokument charakterizuje súčasné výdavky Nemecka na obranu ako značne neefektívne, vzhľadom na vysokú mieru personálnych nákladov a nedostatočne efektívne investície do výzbroje.

Dokument preto vyzýva na dôslednú reorientáciu spôsobu investícií vojenských výdavkov, predovšetkým do tých programov, ktoré sú nevyhnutné pre tzv. „military core capabilities“. Okrem toho, výdavky NSR na obranu patria medzi najnižšie v rámci členských štátov NATO (samozrejme, čo sa týka percenta z HDP), pričom nemožno predpokladať ich zvýšenie.

Nad'alej základná služba

Ďalším problémom je, že podstatnú časť nemeckých ozbrojených síl tvoria ešte stále vojaci základnej služby, a to aj po realizácii reformy ozbrojených síl. Výdavky spojené s touto časťou Bundeswehru dosahujú 1 miliardu eur ročne, pričom dodatočné náklady dosahujú ďalšiu miliardu. Napriek tomu, že táto suma predstavuje vážnu záťaž pre obranný rozpočet, je investovaná do tej časti nemeckých ozbrojených síl, ktorej reálne nasadenie je extrémne nepravdepodobné, keďže tieto jednotky možno nasadiť len v operáciách na obranu nemeckého územia. I tak však drvivá väčšina nemeckej politickej elity ani naďalej nepodporuje úplné zrušenie brannej povinnosti, a to predovšetkým z ideologických dôvodov.

Podľa ich hodnotenia branná povinnosť a časť armády, ktorá je založená na brannej povinnosti, slúži ako spojovací článok medzi ozbrojenými silami a občianskou spoločnosťou a zohráva tak zásadnú úlohu v socializácii a demokratizácii.

Počas uplynulého desaťročia je možné identifikovať pomerne jednoznačný posun aj v základných úlohách nemeckých ozbrojených síl. Predtým sa ako najdôležitejšia úloha prezentovala ochrana Nemecka a spojencov pred vonkajšími hrozbami. S tým súvisel aj fakt, že ozbrojené sily Nemecka sú vo veľkej miere vyzbrojené a pripravené na také typy konfliktu, ktorých vypuknutie malo veľkú prav-

depodobnosť počas studenej vojny, avšak dnes sú vysoko nepravdepodobné. Defence Policy Guidelines už definujú úplne iné priority:

1. prevencia konfliktov a krízový manažment, vrátane boja proti terorizmu,
2. podpora spojencov pri ochrane ich teritória, vrátane podpory v boji proti terorizmu a ostatným formám asymetrických útokov,
3. ochrana Nemecka a nemeckých občanov,
4. záchranné a evakuačné operácie: je to jediný typ operácií, ktoré nemecké ozbrojené sily musia byť schopné realizovať aj samostatne,
5. partnerstvo a kooperácia,
6. pomoc pri prírodných katastrofách a veľmi vážnych humanitárnych situáciách.

Najdôležitejšou časťou dokumentu je práve táto časť, pretože potvrdzuje trend postupnej „militarizácie“, resp. reorientácie nemeckej bezpečnej politiky:

- po prvé, poukazuje na radikálne zmenený charakter poslanca a úloh nemeckých ozbrojených síl – t.j. posun od obrany národného teritória smerom k zahraničným vojenským operáciám;
- po druhé, predpokladá oveľa širšiu geografickú pôsobnosť nemeckých ozbrojených síl – t.j. pripúšťa možnosť vojenských operácií aj mimo Európy;
- po tretie, poukazuje na radikálne zmenené nároky na schopnosti

a spôsobilosti, s cieľom realizovať stanovené úlohy.

Ciele reformy

Na dosiahnutie vytýčených cieľov je zameraná aj reforma nemeckých ozbrojených síl. V tejto oblasti je najaktuálnejšia informácia ministra obrany Petra Strucka, ktorý prezentoval nasledujúcu koncepciu zloženia nemeckých ozbrojených síl:

1. sily rýchlej reakcie v počte 35-tisíc vojakov by boli schopné spolu so spojencami okamžite zasiahnuť v krízových oblastiach;
2. stabilizačné sily v počte 70-tisíc vojakov by tvorili základ pre nasadenie nemeckých ozbrojených síl v multinárodných peacekeepingových operáciách;
3. podporné sily v počte 137 500 vojakov, vrátane konskripčnej časti ozbrojených síl;

Počas rozhovorov autora s niektorými príslušníkmi Ministerstva obrany Nemecka boli neoficiálne prezentované výhľadové ambície Nemecka v súvislosti s počtom potenciálne rozmiestniteľných nemeckých vojakov za hranicami. Na základe toho by v budúcnosti Nemecko chcelo mať schopnosti a spôsobilosti na vyslanie 50-tisíc vojakov v rámci operácie NATO v Európe, alebo paralelne participovať na dvoch koalíčných operáciách na vynútenie alebo udržanie mieru v počte po 10-tisíc vojakov.

Na báze predchádzajúcej analýzy je možné charakterizovať nemeckú bezpečnostnú politiku takto:

- a) Neistota v strategických cieľoch a paradigme bezpečnostnej politiky: v súčasnosti sa nedá jednoznačne vyhodnotiť, či budúca hlavná línia nemeckej bezpečnostnej politiky bude viac „proeurópska“ alebo „proamerická“. To znamená, že najdôležitejšou výzvou pre nemeckú bezpečnostnú politiku je definovanie jasnej orientácie.
- b) Postupná „militarizácia“ nemeckej bezpečnostnej politiky: v súčasných podmienkach má však Nemecko limitované zdroje, možnosti a spôsobilosti na výrazne rozsiahlejšiu vojenskú angažovanosť za svojimi hranicami.
- c) Vyššia váha operácií mimo vlastného územia: avšak aj v tomto prípade existujú vážne problémy – súčasná štruktúra nemeckých ozbrojených síl umožňuje vo väčšej miere realizáciu operácií na pacifikáciu „tradičných – studenovojnových“ bezpečnostných hrozieb a naďalej sa uvažuje o ponechaní časti armády založenej na všeobecnej brannej povinnosti.
- d) Ani v budúcnosti nie sú plány na vojenské operácie na unilaterálnej báze a v prípade vojenských síl v zahraničí aj naďalej sa uvažuje o ich použití výhradne len v rámci aliancií.

PhDr. Robert ONDREJCSÁK, riaditeľ
Inštitútu obrany a bezpečnosti MO SR

Našich vojakov, ktorí pôsobia v rámci misie UNDOF na Golanských výšinách, milo prekvapila informácia, že ich navštívia študentky zo Slovenska. Pravda, s vybavením povolenia vstupu do priestoru pôsobenia rakúskeho práporu AUSBAT, ktorého súčasťou je i kontingent slovenských vojakov SLOVCON, to nebolo až také jednoduché. Nakoniec ten najdôležitejší podpis so súhlasom prišiel až z centrál OSN v New Yorku.

Dobrodružstvo na Golanoch

Jediná otázka pre veliteľa SLOVCON-u mjr. Ľubomíra Kochanského

Aká je momentálna situácia na Golanských výšinách?

Veľmi pozorne sledujeme situáciu medzi Sýriou a Izraelom, ktorá je aj napriek neuskutočneným a už pripraveným rokovaniam medzi obidvoma štátmi pokojná. Našou hlavnou úlohou je vykonávať pozorovanie a kontrolu v priestore svojej zodpovednosti a hlásiť všetky porušenia Ženevskej dohody medzi Izraelom a Sýriou. Patria sem napr. prelety lietadiel a vrtulníkov cez priestor separácie, strelba do vnútra priestoru separácie alebo ponad neho atď. V prípade predpokladaného narušenia dohody sme povinní zabrániť narušovaniu vyjednávaním alebo vyslaním hliadky rýchlej reakcie. Vojaci slovenského kontingentu si plnia úlohy na vysokej profesionálnej úrovni. Patríme medzi najlepšie kontingenty na Golanských výšinách. Nie je to ľahká úloha pre vojakov, ktorí sú vzdialení od svojich rodín vyše 2 500 kilometrov. Slovenský kontingent v počte 35 mužov tu pôsobí od 19. mája 1998 ako súčasť rakúskeho práporu. Od 23. mája 1999 sa početný stav kontingentu zvýšil na 93 mužov. Momentálne je na Golanoch nasadených 95 príslušníkov Ozbrojených síl SR. Väčšinu z nich tvoria príslušníci 2. prieskumného práporu z Bardejova.

Študentky nitrianskej Univerzity Konštantína Filozofa, Veronika Kubíková, Zuzka Zadňančinová, Hanka Begerová a Miriam Juhásová pricestovali začiatkom januára tohto roka do Sýrie na dvojmesačný jazykový kurz arabčiny pre zahraničných študentov na univerzite v Damasku. Popri svojich odboroch na univerzite v Nitre študujú aj arabský jazyk, a tak si chceli overiť svoje jazykové schopnosti. Pomocnú ruku pri vybavovaní cesty im podal profesor arabčiny, ktorý im zároveň kurz vybavil. „Na stáži sa zúčastnili študenti z celého sveta. Bola to i pre nás vynikajúca životná skúsenosť. Dovolím si tvrdiť, že za tých niekoľko týždňov sme v arabčine urobili veľké pokroky,“ pochválila sa Veronika.

Pomohla náhoda

„Naše dobrodružstvo začalo na veľvyslanectve v Damasku,“ prezradila Zuzana. „Chceli sme sa tam prihlásiť a zistiť, či môžeme navštíviť Jordánsko a Libanon. Zástupca nášho veľvyslanca pán Miloš Naď sa nás len tak medzi rečou opýtal, či by sme nemali záujem navštíviť našich vojakov na Golanských výšinách. Mali sme síce informácie o tom, že v Sýrii pôsobia naši vojaci, ale ani vo sne nás nenapadlo uvažovať o stretnutí s nimi. Mali sme pocit, že je to takmer nemožná vec.“

Dievčatá sa zmýlili. Veliteľ nášho kontingentu na Golanoch mjr. Ľubomír Kochanský s kolegami z velenia UNDOF vybavil všetky možné i nemožné povolenia, len aby sa 20. - 21. februára naše stu-

dentky s krajanmi stretli. Pre Miriam, Veroniku, Zuzku a Hanku sa tak otvorila brána na Golanské výšiny.

„V Campe Faouar nás čakali len samé príjemné prekvapenia. Veliteľ a jeho ľudia pripravili pre nás skutočne zaujímavý program. Dokonca nás pozvali na strelnicu. Prvýkrát v živote sme mali možnosť strieľať zo samopalu a pištole. Pre nás študentky boli zaujímavé i fakty o histórii pôsobenia vojakov pod zástavou OSN v tejto časti sveta,“ ocenila hosťiteľov na Golanoch Hanka.

„Naši chlapci na pozíciách neskrývali nadšenie z nášho príchodu. Ukázali nám okolie pozícií, zhovárali sa s nami, bolo na nich vidieť, že majú radosť z našej, hoci len krátkej návštevy,“ zverila sa Zuzka.

„Prežili s nami len pár hodín, ale ich prítomnosť zlepšila náladu v celej našejrote. Aspoň zopár slov či krátky rozhovor určite padli vhod obidvom stranám. Už teraz sa tešíme na ďalšie návštevy,“ povedal jeden z našich vojakov slúžiacich na Golanoch rtn. Jaroslav Pinkos.

Študentky z Nitry prechodili krížomkrážom takmer celú Sýriu, navštívili Jordánsko a Libanon, ale, ako samy zdôraznili, návšteva našich vojakov na Golanských výšinách bola pre nich tou pomyselnou čerešničkou na torte.

Milan ČIPKA

Foto Zuzana ZADŇANČINOVÁ

KRÁTKO

Náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generál Milan Cerovský prijal náčelníka Národnej gardy Indiany genmjr. Roya M. Umbarger. Prijatie sa uskutočnilo na základe žiadosti mimoriadneho a splnomocneného veľvyslanca Spojených štátov amerických v Slovenskej republike.

...

Na pozvanie veliteľa vojenskej posádky Bratislava plk. Eduarda Csongu sa na partnerskom stretnutí zišli velitelia vojenských posádok stredoeurópskych hlavných miest. Hostami veliteľa bratislavskej posádky, ktorí sa v rámci svojho programu zúčastnili na oslavách pri príležitosti vstupu Slovenskej republiky do NATO, boli veliteľ posádky Viedeň generálmajor Karl Semlitsch, veliteľ posádky Varšava generálmajor Marian Mainda, veliteľ posádky Praha plukovník Jan Černík a veliteľ posádky Berlín plukovník Jorg Schultse.

...

Náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Cerovský sa stretol so zástupcom hlavného veliteľa Spojených síl v Európe admirálom Rainerom Feistom, ktorý zablahoževal generálovi Cerovskému ku vstupu Slovenska do NATO a ocenil doterajší priebeh reformy Ozbrojených síl SR. Admirál Rainer Feist sa na ministerstve obrany stretol aj so štátnym tajomníkom MO SR Martinom Fedorom, s ktorým diskutoval o požiadavkách aliancie na nových členov a postoji Slovenska k Návrhu cieľov síl 04.

Britská úcta veteránom

V bratislavskom klube Ministerstva obrany SR sa v posledný marcový utorok stretlo 65 veteránov západného odboja. Bývalých slovenských príslušníkov zahraničných armád a domáceho odboja, ktorí bojovali v 2. svetovej vojne, pozdravil náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Cerovský a veľvyslanec Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska na Slovensku Damian Roderic Todd.

Na slávnostnom podujatí, ktoré pravidelne od roku 2001 organizuje Ministerstvo obrany SR prostredníctvom svojho oddelenia komunikácie s verejnosťou, prevzali prítomní veteráni (resp. ich vdovy alebo potomkovia) finančný príspevok od vlády Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska. Anglická vláda každoročne finančne odmeňuje bojovníkov za slobodu prostredníctvom fondu Britskej armády a Kráľovského letectva (Royal Air Force Benevolent Fund). Fond podporuje široká verejnosť, ktorá svojimi priamymi príspevkami významne prispieva na jeho činnosť. „Veľká Británia má mimoriadny záujem podporovať veteránov, ktorí majú finančné problémy, ale tiež ľudí, ktorí v minulosti bojovali za nás. Je to zároveň prejav vďaky všetkým bojovníkom za slobodu. Dar britskej charitatívnej organizácie patrí aj Slovákom,“ povedal R. Todd.

Skutočnej satisfakcie, vyjadrenej peniazmi, sa napokon dočkal iba malý zlomok pôvodných účastníkov oslobodzovacích bojov. Dnes je medzi nami necelých 38-tisíc veteránov 2. svetovej vojny. Do konca marca mali títo veteráni zároveň aj poslednú príležitosť podať žiadosť o odškodnenie. „Ministerstvo spravodlivosti SR doteraz odškodnilo 14 455 žiadateľov,“ prezradil Igor Mišík, riaditeľ odboru rehabilitácií a odškodňovania Ministerstva spravodlivosti SR.

Text a foto – mich –

Opäť vo svojom živle

Vojaci, ktorí boli odvelení koncom marca na misiu UNFICYP na Cypre, boli počas letu v dobrých rukách. Akoby aj nie, keď druhým pilotom bol bývalý vojenský stíhač pilot, učiteľ lietania, veliteľ armádneho letectva a štátny tajomník Ministerstva obrany SR Jozef Pivarčí. V rezorte naposledy pôsobil ako vojenský predstaviteľ OS SR na americkom vojenskom veliteľstve Stred v Tampe na Floride. Do civilu odišiel 29. februára tohto roku v hodnosti generálmajora. „Chcel som sa vrátiť k letectvu a lietanu, čo sa mi podarilo, takže som spokojný,“ konštatoval počas letu na Cyprus. Porovnal, že za 32 rokov v uniforme nalietal 3 800 hodín. V civilných lietadlách spoločnosti Air Slovakia ich má vrátane zácviku už za sebou takmer 300. Na to, aby sa stal kapitánom lietadla, ich potrebuje 1 500. Vzhľadom na destinácie ako India, Maledívy, Srí Lanka, ale aj Anglicko či Francúzsko to však nemusí trvať tak dlho. Mimochodom – v marci mal na konte 30 štartov. „Samozrejme, v stíhačke som mal oproti dopravnému lietadlu obrovskú slobodu, ale i tak som opäť vo svojom

živle,“ dodal Jozef Pivarčí. „A ja som zase príjemne prekvapený, že generál a politik, ktorý sa vrátil do pilotnej kabíny z takého vysokého postu, je fajn kolega, ktorý dokáže rešpektovať bežného kapitána,“ zasmial sa niekde nad Stredozemným morom kapitán Boeingu 757 Ivan Štefunko (na fotografii vľavo).

Text a foto Pavol VITKO

OBRANA očami svojich čitateľov

Oddelenie sociálnych a personálnych analýz a verejnej mienky KOD KaMO uskutočnilo v období od 15. februára do 15. marca na základe požiadavky VIA MO SR prieskum čítanosti a sledovanosti vojenských periódik a relácií v rámci rezortu obrany. Do redakcie časopisu OBRANA, kde bola anketa uverejnená, sa vrátilo 190 vyplnených dotazníkov. Z celkového počtu dotazníkov bolo podpísaných 138, zvyšok bol anonymný.

Z čitateľov OBRANY, ktorí sa zapojili do ankety, boli respondenti rozdelení do nasledujúcich kategórií: profesionálni vojaci (66,8 %), vojaci základnej služby (2,7 %), občianski zamestnanci rezortu (13,6 %) a iní čitatelia mimo rezortu (16,8 %). Z toho bolo 80,6 % mužov a 19,4 % žien. Najmladší respondent, ktorý poslal vyplnený dotazník, mal 13 rokov a najstarší 96 rokov.

Pravidelnosť čítania OBRANY, webovej stránky a sledovania vojenských relácií

Z celkového počtu respondentov číta OBRANU pravidelne 64,5 %. Pri bližšom pohľade na údaje z prieskumu sa ukazuje, že z tých, ktorí odpovedali, najpravidelnejšie čítajú OBRANU mimorezortní čitatelia (96,8 %) a zároveň ju aj všetci hodnotia pozitívne (31 respondentov). Zaujímavé je aj to, že polovica z týchto mimorezortných respondentov je vo veku do 20 rokov.

Čitatelia OBRANY však venujú menšiu pozornosť ostatným vojenským médiám. Rozhlasovú reláciu Plná poľná počúva 6% respondentov, webovú stránku MO SR a televíznu reláciu STV Armádný magazín sleduje približne 14% respondentov tohto prieskumu.

OBRANA a jej hodnotenie

Ďalšia časť bola venovaná OBRANE a jej hodnoteniu. Samotnú OBRANU pozitívne hodnotilo až 9 z desiatich respondentov (88,8 %). Pre čitateľov OBRANY, ktorí odpovedali na našu anketu je tento vojenský dvojtýždenník hodnotený ako najlepšie rezortné médium.

Respondentov sme sa pýtali na témy, ktorým sa treba na stránkach tohto časopisu venovať vo väčšej miere. Z hľadiska čitateľov, ktorí odpovedali, sú to tieto témy: profesionalizácia armády (59 %), vyzbrojovanie OS SR (52,6 %), sociálna politika rezortu (49,5 %) a informácie o vojenskom vzdelávaní (41,6 %).

Tak ako sme sľúbili, v redakcii sme vyžrebovali desiatich účastníkov ankety, ktorí od nás dostanú vecné ceny:

por. Ing. Šimon Rosič, Stakčín, Mgr. Jozef Pupiš, Snina, Róbert Kán, Drňa, Ing. Eugen Mýtnik, Bratislava, Michal Leško, Šindliar, kpt. Ing. Róbert Farkaš, Prešov, Mgr. Magda Lopúchová, Zvolen, Jozef Kapustník, Partizánske, Vladimír Vdoviak, Šamorín, Drahomíra Kotrčková, Zvolen

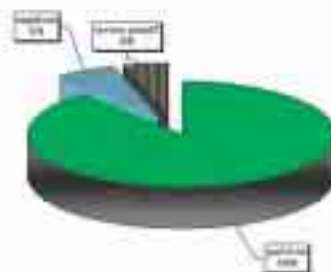
Plná poľná

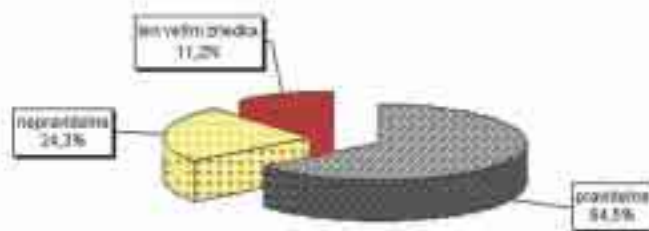
Rozhlasová relácia **Plná poľná**, i keď už polstoročná, je stále svieža relácia *o vojakoch a nielen pre vojakov*.

I tento rok sa na vás každý piatok o 20.05 hod. tešia na najpočúvanejšej stanici Rádio Slovensko Miroslav Minár, Bernard Roštecký a Petra Repková.

Hodnotenie dvojtýždenníka OBRANA svojimi čitateľmi
n=190

Ako často respondenti čítajú OBRANU:
n=190

Zmeny a výhrady k OBRANE

Zmeny v OBRANE, ktoré sa udiali na začiatku roka 2003, keď prešla z novinového formátu na časopisecký a na začiatku roka 2004 po zmene grafickej úpravy, pozitívne hodnotil vysoký počet respondentov 84 % (2003) a 89,6 % (2004).

Výhrady k obsahu uviedlo 32,6 % jej čitateľov. Najčastejšie respondenti uvádzali:

- chýba viac reportáží z útvarov, viac skutočných príbehov (23-krát)
 - viac materiálov zameraných na modernizáciu techniky a na zbraňové systémy (10-krát)
 - viac príspevkov z histórie armády (10-krát).
- V prieskume mohli respondenti vyjadriť svoj názor, či majú aj iné pripomienky k terajšej podobe OBRANY. 33,7 % uviedlo tieto návrhy:
- záujem o právne okienko (7-krát)
 - zaradiť viac súťaží a výhercov odmieňať videokazetami a knižnými publikáciami s vojenskou tematikou (6-krát)
 - zaradiť rubriku „Vy sa pýtate, my odpovedáme“ (5-krát).

Mgr. Martina HALAMOVÁ
Oddelenie sociálnych a personálnych analýz
a verejnej mienky MO SR

Poznámka: Armádný magazín v STV sa vysiela každý nepárny týždeň vo štvrtok o 21.30 a repríza v nedeľu o 12.30 na STV 2.

Jozef Gönci: Len desiatka nestačí

Slovenský reprezentant v športovej streľbe kapitán Jozef Gönci z Dukly Banská Bystrica prišiel na bratislavské Hviezdoslavovo námestie, kde v rámci osláv vstupu do NATO rozdával autogramy. Po náročnom programe v úvode olympijskej sezóny, keď úspešne triumfoval v pretekoch Svetového pohára (SP) i na európskom šampionáte v Györi, si našiel čas aj pre svojich verných priaznivcov.

„Priznám sa, radšej by som trénoval alebo súťažil, ale k popularite patria aj takéto akcie. Ani sa nepamätám, kedy som podpísal toľko fotografií ako dnes,“ prezradil po autogramiáde dvojnásobný najlepší strelec planéty v rokoch 1998 a 1999, ktorý deň pred Jozefom oslávil 30. narodeniny.

Famózný puškár spod Urpína sa po dvoch bronzoch na úvodnom podujatí SP v thajskom Bangkoku vo februári dočkal v austrálskom Sydney aj víťazstva (pridal aj druhé miesto v ľubovoľnej malokalibrovke 3 x 40). Bolo to v poradí už jeho 19. prvenstvo. Naposledy sa z neho tešil pred tromi rokmi v talianskom Milane. Navyše ako jediný zo strelcov sa prebojoval do finále všetkých troch disciplín. Vo svojej bohatej zbierke má už 65 medailí (53 seniorských a 12 juniorských) z vrcholných podujatí (OH, MS, ME a SP).

Aj majster sa utne

Na ME v Györi nastupoval vo vzduchovej puške spomedzi 60 mužov v úlohe obhajcu titulu majstra Európy zo švédskeho Göteborgu. Cestu za obhajobou začal úspešne. Ziskom 597 bodov výrazne prispel k striebru družstva. Do finále súťaže jednotlivcov postúpil ako druhý, len s dvojbodovou stratou na domáceho vzduchovkového špecialistu Pétera Sidiho.

Finále však nedávne oslávencovi nevyšlo podľa predstáv a skončil na 4. mieste. „Nestrieľal som v takej pohode, akú som si želal. Už pred pretekmi som cítil, že asi budem ťahať za kratší koniec. V trojtýždňovej šnúre pretekov SP som bol v neustálom strese a tlaku a ten som cítil aj teraz v Györi. Navyše, medzi základnou časťou a finále bola dlhá prestávka, ktorá mi nevyhovuje. Dnes už nestačí len trafiť

GÖNCIHO ZBIERKA

- * OH: Atlanta 1996 - bronz
- * MS: zlato, dve striebra, bronz
- * ME: tri zlaté, štyri strieborné, šesť bronzových medailí
- * SP: päť víťazstiev vo finále, 19 celkove
- * Svetový strelec roka: 1998 a 1999

desiatku, ktorá má pol milimetra, ale zásah musí byť v presnom strede. Keďže som strieľal krajové desiatky 10,0 a 10,1, na súperov to nestačilo. S tým sa nedalo nič robiť, jednoducho boli lepší,“ hľadal objektívne príčiny toho, že za medailistami zaostal iba o jediné miesto. Zároveň vylúčil, že by to spôsobili technické problémy.

Skúšaná psychika

Športová streľba je náročná nielen fyzicky ale aj psychicky. Aj to bol jeden z dôvodov, prečo nášmu úspešnému strelcovi na južnej pologuli robil spoločnosť psychológ Martin Bábik, a nie tréner Jozef Vikuk. „Po vyčerpávajúcich pretekoch padne veľmi dobre mať pri sebe niekoho, kto vám rozumie a zároveň aj pomôže,“ dôvodí J. Gönci.

So sedemkilogramovou zbraňou strieľa v pretekoch v priemere tri a pol hodiny. Tie najkratšie preteky trvajú hodinu a štvrt. „Keďže je to monotónna činnosť, počas ktorej musím štyridsaťkrát strieľať v jednej polohe, potom v druhej a tretej, je to dosť náročné aj na psychiku. Len na vysvetlenie - zo vzduchovky sa strieľa v hale, z malokalibrovky vonku. Tam sú podmienky sťažené poveternosnými vplyvmi. Stačí, aby trochu fúkol vietor a strela okamžite zmení dráhu letu. K tomu je potrebné ešte prirátavať aj ťažké »brnenie«, ktoré je pre strelca v pretekoch povinnou výbavou,“ vysvetľuje košícky rodák.

Po nabitom programe si doprial čas na oddych, ktorý je v tomto športe mimoriadne dôležitý. „V rámci relaxácie práve prerábam byt. Veľa síce nemajstrujem, skôr ničím to, čo tu bolo staré, a robím poriadky po majstroch,“ vraví s úsmevom Jozef Gönci, ktorý sa kvôli škole a priateľke nedávno presťahoval

z Košíc do petržalského bytu. V máji ho totiž čakajú štátnice na Fakulte telesnej výchovy a športu v Bratislave.

Tretia olympiáda

Počas nesúťažného obdobia sa kondícia udržuje pri tenise, squashu a plávaní. Veľmi dôležitá je tiež technická príprava. „Od 7. apríla budem v Londýne testovať náboje do olympijskej pušky. Moja dodávateľská firma mi pripravila niekoľko sérií nábojov a s tými najlepšími budem strieľať do konca sezóny,“ vysvetľuje J. Gönci. Ak navyše zoberieme do úvahy, že jeden náboj stojí desať korún a Jozef ich za sezónu vystrieľa tridsaťtisíc, potom to vôbec nie je lacná záležitosť. A hoci pôvodne nemal v pláne zúčastniť sa na ďalších pretekoch SP, svoje rozhodnutie napokon zmenil a do Atén 19. apríla odcestuje: „Na predolympijskej próbe si chcem vyskúšať športoviská, kde budem o pár týždňov súťažiť o olympijské medaily. Keďže športové strelcevo je založené na detailoch, chcem spoznať všetky nástrahy, ktoré na nás v Aténach v lete čakajú.“

Na aténske hry si ako jeden z prvých Slovákov „vystrieľal“ miestenku. Budú to už tretie v jeho kariére. Ako tvrdí, cíti sa v rovnakej športovej forme ako pred Sydney v roku 2000: „Na olympijskú sezónu som sa pripravoval s takou vážnosťou ako nikdy doteraz. Moje výkony sú na úrovni najlepších svetových strelcov. Málokto si však uvedomuje, že v súčasnosti tvorí svetovú špičku dvadsať borcov, kým pred desiatimi rokmi nás bolo o polovicu menej. Kandidátov na olympijský kov je čoraz viac a nepochybujem, že prekvapí niekto aj z druhého sledu.“

Text a foto Jozef MICHNICA

Slová života

V známej rozprávke Peter Pan sa Peter, nesmrteľný škriatok, zaľúbi do malého obyčajného dievčatka Wendy. Môže si vybrať z dvoch možností: buď zostať takým, aký je, avšak bez Wendy, alebo sa môže stať obyčajným človekom ako Wendy, a v tom prípade môže byť s ňou. Toto bola jeho situácia, keď stál pred rozhodnutím. A ako to jasne vyjadril Chesterton: „Dokonce ani v rozprávke nemôžeš ísť dvoma cestami.“

Rozhodnutia

Rozhodnutia sú súčasťou ľudského života. Od narodenia až po smrť je náš život sériou rozhodnutí. Keď ráno vstaneš a obuješ sa do čiernych ponožiek namiesto bielych športových, urobil si rozhodnutie. Keď sa večer uložíš do postele a prikryješ sa paplónom, môžeš si vybrať, či si budeš čítať, pozeráť televízor alebo sa pomodlíš a odoberieš sa do ríše snov. Počas celého dňa sa v jednom kuse rozhodujeme, čo ideme robiť, ako to ideme urobiť, kedy to urobíme a pod. Hoci tvoje terajšie rozhodnutia ovplyvnia tvoje budúce alternatívy, tvoju základnú ľudskú slobodu - slobodu voľby - neznemožnia ani zmenšenia.

Ak by sme sa mali pýtať samotného Krista, v čom spočívajú najdôležitejšie rozhodnutia v živote, čo by nám povedal? Pre Krista sa najzákladnejšie ľudské rozhodnutia dajú zredukovať na rozhodnutie medzi životom a smrťou.

„Čo osoží človeku, keby aj celý svet získal a svojej duši by uškodil? Čo človek ponúkne v zámenu za svoju dušu?“ (Mt 16, 26) Rozličné rozhodnutia, ktoré robíme teraz, veľké a malé, vytvárajú súčasť jedného radikálneho rozhodnutia medzi kultúrou života a kultúrou smrti. Sú dva spôsoby, ako je možné pozrieť sa na reťaz našich rozhodnutí.

Prvý spôsob rozhodovania je ovplyvnený napr. televíziou, reklamou či konzumnosťou. Ži pre prítomný okamih! Život je podľa tohto prístupu sériou medailónikov a rozhodnutia majú otvorené konce, sú slobodné a nemajú žiadne dôsledky. Najdôležitejšie je, aby si bol „pravdivý voči svojim pocitom“.

Podľa druhej perspektívy život je púť a ty si kapitánom lode. Tvoje rozhodnutia sú otáčky kormidlom, ktoré majú skutočné dôsledky na tvoju púť. Kiežby sme všetci na svojich jednotlivých postoch, kde pracujeme, vedeli sa rozhodovať a prijímať také rozhodnutia, ktoré budú prejavom našej ľudskej i odbornej zrelosti, s pohľadom do budúcnosti, ale aj s perspektívou večnosti.

mjr. ThLic. PaedDr. Stanislav LIPKA
dekan VSVaP

Otvorené dvere

Pri príležitosti osláv vstupu Slovenskej republiky do Severoatlantickej aliancie sa pod záštitou veliteľa ľahkej brigády plukovníka Juraja Vyrostečka uskutočnil 2. apríla 2004 Deň otvorených dverí ľahkej brigády v Topoľčanoch. Široká verejnosť zastúpená najmä žiakmi základných a stredných škôl mala tak možnosť zblízka si prezrieť statické ukážky techniky či vyskúšať si výzbroj používanú v ozbrojených silách. Starších zasa zaujali efektne dynamické ukážky prvkov sebaobrany a boja zblízka prezentované príslušníkmi prieskumnej jednotky.

npor. Anton NOVOTNÝ

Pozvánka na výstavu

Usporiadateľom výstavy Naša cesta do NATO, ktorá sa uskutoční v dňoch 4.- 31.mája 2004 v Trenčíne, je Kultúrne a metodické centrum (KaMC) Ozbrojených síl SR (bývalý Dom armády), Klub vojenských veteránov ZV OS a Klub filatelistov pri KaMC v Trenčíne. Návštevníci výstavy sa oboznámia s históriou približovania SR a jej ozbrojených síl do NATO od vzniku SR 1.1.1993 až po súčasnosť, a to prostredníctvom fotografií, diplomov, plakiet a listových zásielok príslušníkov OS SR, ktoré posielali z cvičení, školení, jazykových kurzov a stáží v krajinách NATO. Pri tejto príležitosti bude 3. 5. 2004, vydaný kašet a lístok poľnej pošty. Výstava bude otvorená denne od 07,00 do 18,00 hod. - r -

Enormný záujem o štúdium

Do konca marca prišlo na Vojenskú akadémiu v Liptovskom Mikuláši 769 prihlášok na štúdium v školskom roku 2004/05, čo prevyšuje viac ako 6-násobne jej smerné číslo. Z celkového počtu uchádzačov je 214 dievčat.

Vstupom Slovenskej republiky do NATO sa Ozbrojené sily SR a ich kľúčová vzdelávacia inštitúcia - Vojenská akadémia v Lipt. Mikuláši - ešte viac previažu so vzdelávacím a výcvikovým systémom prípravy vojenských profesionálov vyspelých krajín aliancie. Pre profesionálov Ozbrojených síl SR sa výraznejšie otvára mnohonárodný priestor a aktivity v ich pôsobení. Vojenská akadémia otvára v školskom roku 2004/05 nové študijné programy, a to akreditované 4-ročné vysokoškolské štúdium, stupeň bakalár v prepojení na vojenský program vychádzajúci zo štandardov NATO. Profesia vojenského profesionála sa stala pre mladých ľudí príťažlivou nielen z hľadiska poskytovania kreditného vzdelania, jazykovej prípravy, ale i istých pracovných perspektív a možností ďalšieho kariérneho vzdelávania v rezorte.

PhDr. Alena HARAGOVÁ

Voľné miesta

Kultúrne a metodické centrum OS SR Trenčín ponúka: 2 voľné pracovné miesta na funkciu samostatný odborný referent - špecialista Posádkového klubu Prešov a Posádkového klubu Bratislava - termín nástupu bude spresnený pri personálnom pohovore. Ďalej od 1. 10. 2004 ponúka jedno voľné pracovné miesto na funkciu samostatný odborný referent - špecialista PK Martin, platová trieda 10 + príplatky, požiadavky: vysokoškolské vzdelanie, znalosť práce s PC, bezúhonnosť, prax v danom odbore.

Od 1.10.2004 KaMC OS SR ponúka tieto funkcie: Samostatný odborný referent - špecialista - historik, PT 10 + príplatky, samostatný odborný referent - špecialista - grafik, PT 10 + príplatky - miesto výkonu funkcie Bratislava, požiadavky: vysokoškolské vzdelanie, práca s PC, bezúhonnosť, prax v danom odbore; samostatný odborný referent - špecialista - PT 10 + príplatky, požiadavky: vysokoškolské vzdelanie, práca s PC, bezúhonnosť, anglický jazyk slovom a písmom, znalosti z medzinárodného humanitárneho práva - miesto výkonu funkcie Bratislava. Vedúci referent (vedúci) Umeleckého súboru Bratislava, PT 11 + príplatky, požiadavky: vysokoškolské vzdelanie (VŠMU alebo Akadémia umenia v odboroch hudobnom, dramaturgickom alebo tanečnom), znalosť práce s PC, vodičský preukaz sk. „B“, organizačné schopnosti, znalosť zákona 278/93 Z. z. a 303/95 Z. z. v znení neskorších predpisov, prax v danom odbore a riadení pracovného kolektívu. Bližšie informácie možno získať na tel. č. 0960 333 824, resp. 0960 333 493.

V prípade väčšieho počtu záujemcov sa uskutoční výberové konanie.

Žiadosti o prijatie do pracovného pomeru zasielajte do 17. mája 2004 na adresu Kultúrne a metodické centrum OS SR, Hviezdoslavova 16, 911 27 Trenčín. K žiadosti je potrebné doložiť profesijný životopis a overené doklady o dosiahnutom vzdelaní.

Žena sa dala odviezť taxíkom. Keď prišlo na platenie, zistila, že nemá peniaze.

Taxikár nahnevane pribuchol dvere, šliapol na plyn a odviezol ženu na kraj lesa. Na lúke rozprestrel plachtu.

- Čo chcete robiť? Mám doma tri deti! - preľakla sa žena.

- A ja mám doma šesťdesiat králikov. Nepapujú a trhajú.

• • •
- Podvádzaš ma, ty cundra! - kričí manžel na manželku.

- To nie je pravda, - oponuje ona.

- S taxikárom, - pritvrdzuje manžel.

- Tak to už vôbec nie je pravda...

• • •
Príde vodič kamiónu k očnému lekárovi a sťažuje sa: - Pán doktor, slabo vidím do diaľky...

Doktor ho privedie k oknu a spýta sa ho: - Vidíte slnko?

- Áno, prosím, vidím.

- Výborne. A teraz mi povedzte, kam ďalej by ste chceli dovidieť...

• • •
- Tak včera som prišiel o auto...

- Ukradli ti ho?

- Nie, ale žena dostala vodičský preukaz.

7 x odpovedz

1. Ozbrojené sily Slovenskej republiky majú v súčasnosti:

- a) 26-tisíc vojakov
- b) 30-tisíc vojakov
- c) 35-tisíc vojakov

2. V ktorom roku budú Ozbrojené sily SR plne profesionalizované?

- a) 2010
- b) 2005
- c) 2006

3. V ktorom meste sa uskutoční najbližší samit NATO?

- a) Londýn
- b) Atény
- c) Istanbul

4. V ktorom nemeckom meste sídli škola NATO (SHAPE), ktorá pôsobí ako centrum na prípravu vojenského a civilného personálu štátov aliancie a partnerských krajín?

- a) Oberammergau
- b) Mníchov
- c) Kolín

5. Jediným štátom aliancie, ktorý nemá vlastné ozbrojené sily, je:

- a) Lotyšsko
- b) Litva
- c) Island

6. Slovensko sa stalo plnoprávnym členom Severoatlantickej aliancie:

- a) 28. marca 2004
- b) 29. marca 2004
- c) 30. marca 2004

7. V ktorom meste na Slovensku je dislokované veliteľstvo spoločnej česko-slovensko-poľskej mnohonárodnej brigády?

- a) v Martine
- b) v Trenčíne
- c) v Topoľčanoch

Správne odpovede: 1a, 2c, 3c, 4a, 5c, 6b, 7c

Fotozaujímavosť

Delové gule

Zamurované delové gule vo fasádach starých bratislavských domov sú pamiatkou na napoleonské vojny. V roku 1809 strieľali napoleonské vojská z Petržalky na Bratislavu. Gule rôznych veľkostí preleteli nad Dunajom a mnohé z nich sa zaryli do stien domov. Niekoľko z nich sa však záhadne objavilo aj na budovách, kde nemohli dopadnúť ani náhodou. Po napoleonských nájazdoch sľúbilo mesto majiteľom domov peniaze na opravy fasád. Bola to dostatočná motivácia na to, aby si gule do stien zamurovalo aj niekoľko podnikavých chytľákov. Napoleonské delové gule rôznych veľkostí môžeme aj dnes obdivovať na Starej radnici, ktorá je najstaršou radnicou na Slovensku. Až do druhej polovice 19. storočia bola sídlom mestskej samosprávy. Na jej nádvorí a na prízemí sídlila mestská stráž, skladovali sa tu delové gule a pušný prach. V hlavnom meste nájdeme napoleonské delové gule aj na priečelí nemocnice U milosrdných bratov na námestí SNP, na Michalskej a Beblavého ulici.

Zaujímavé sú tiež kamenné delové gule zaryté v hradnom murive Fiľakovského hradu. Údajne pochádzajú z obliehania v roku 1682, keď musel byť hrad pod mohutnou paľbou. Je tu však aj iná možnosť, že boli do múrov zamurované či už úmyselne alebo len náhodou.

V tejto súvislosti treba pripomenúť, že v 19. storočí sa delové gule vyrábali aj na Slovensku. Na sútoku troch horehronských horských potokov neďaleko Osrblia vznikol v roku 1795 železiarsky závod s vysokou pecou. Železiareň využívala drevo a železnú rudu z okolitých lesov a baní. Vysoká pec produkovala surové železo. V lejárni priamo pri peci sa počas uhorskej revolúcie v rokoch 1848 a 1849 odlievali i delové gule proti habsburskej monarchii.

Jozef MICHNICA

S Ú D N I Č K A

Urážka medzi vojakmi § 277 (1) Kto násilím alebo hrozbou bezprostredného násilia urazí a) nadriadeného alebo vyššieho alebo b) podriadeného alebo nižšieho, potresce sa odňatím slobody až na dva roky. (2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až päť rokov sa páchatel potresce, a) ak spácha čin uvedený v odseku 1 v čase, keď sám alebo urazený vykonáva službu, b) ak spácha taký čin proti vojenskej stráži, c) ak spácha taký čin so zbraňou alebo najmenej s dvoma osobami, d) ak spôsobí takým činom ublíženie na zdraví, alebo e) ak spácha taký čin ako príslušník mierových jednotiek Organizácie Spojených národov.

Boss

Slobodník Rado asi vôbec nevedel, že také ustanovenie trestného zákona existuje. Inak by nebol konal tak ako 7. septembra. Na vychádzke vypil pár pív. Po návrate do útvaru asi o 22.10 hod. na izbe mužstva po slovnej hádke napadol vojaka Vlada tak, že ho päťou najmenej dvakrát udel do tváre, čím mu spôsobil zlomeninu kostí nosa. Toto Vladovo zranenie si vyžiadalo operačný zákrok, sedemdnňovú liečbu a následnú operáciu s hospitalizáciou. Prokurátor začal trestné stíhanie a slobodníka Rada obvinil z trestného činu urážky medzi vojakmi podľa § 277 ods. 1 písm. b), ods. 2, písm. d) Tr. zák., pretože násilím urazil podriadeného a spôsobil mu ublíženie na zdraví.

Rado to popieral. Tvrdil, že Vlado ho v ten večer nechcel počúvať, a to si k nemu, ako k hodnostne vyššiemu, nemal dovoliť. Samosudca na hlavnom pojednávaní uznal obžalovaného vinným z uvedeného trestného činu a odsúdil ho na trest odňatia slobody na osem mesiacov. Výkon trestu mu podmienenčne odložil na skúšobnú lehotu jeden rok. Zároveň mu uložil aj trest straty vojenskej hodnosti.

plk. JUDr. Vladimír PETEJA

P R Í B E H

Tento príbeh sa stal pred štvrtstoročím. V istom mestečku prešiel motocyklista križovatkou na oranžových. Okamžite ho zastavili príslušníci vtedajšej verejnej bezpečnosti. Keďže nemal pri sebe žiadne doklady, musel ich nasledovať na policajnú stanicu. Motocyklista pravdivo odpovedal na všetky ich otázky. „Ako vám to máme veriť, keď nemáte u seba žiadne doklady. A vôbec, kde ich máte a kde pracujete?“

Výsluch

Motocyklistova odpoveď mladých príslušníkov VB možno aj trochu zaskočila: „Občiansky preukaz nevlastním, doklady od motocykla a pas mám doma. A nepracujem, lebo študujem a teraz mám prázdniny.“ „Kde študujete?“ „V Sovietskom zväze,“ znela odpoveď. Odpoveď vyvolala na tvárach príslušníkov mierny šok. „Na akej škole?“ pýtali sa po chvíľke opatrne. „Na vojenskej.“ Údiv ešte väčší, pretože pred nimi skromne stál mladý chuligán s dlhými vlasmi, čo vôbec nešlo dohromady s jeho tvrdením. Črtal sa im prípad! „Vy ste vojak?“ „Áno.“ „Máte aj nejakú hodnosť?“ „Áno, nadporučík.“ Dvaja strážmajstri zrazu nevedeli ako ďalej. Zabudli už na dopravný priestupok, prestali spisovať zápisnicu a začali sa potichu radiť. Po chvíli sa spamätali a rázne vyhlásili, že ak je toto všetko pravda, musia oznámenie o priestupku poslať jeho nadriadenému. Ten však na otázku, kto je jeho nadriadený, odpovedal: „Minister národnej obrany, lebo ten ma na štúdium vyslal.“ A to bol koniec výsluchu. Zápisnicu roztrhali po telefonáte na úrad do rodnej obce motocyklistu – dôstojníka ČSLA. Predseda MNV im potvrdil jeho totožnosť. Ale aby bol príbeh úplný. Vďaka moskovskej olympiáde pustili všetkých zahraničných študentov z celej krajiny domov na trojmesačné prázdniny – preto tie dlhé vlasy a značne bezstarostnejšia nálada.

Bernard ROŠTECKÝ

Autor výroku: A. Dumas st.	nula, po anglicky	obyvateľ mesta Aš	číslavka	značka telúru	ozn. lietadiel Antonov	belgická objemová jednotka	obrazy nahých postáv	existuje	autonómna oblasť (skr.)	POMÔCKY: anol, raoinia, Anaj litron, ylo	úzka doska	tropické ovocie	stvoriteľ (bibl.)	africký slon
postavila sa na ochranu niekoho										spodné končatiny niektorých zvierat				
1										súčasť éterických olejov				
panovnícky titul indic. feudálov				balkánska ľud. špec. z baranieho mäsa	býv. ŠPZ Trnavy rieka v Rusku				3 cit. kvokania					
osobné zámeno			pohrebne hostiny dobrovoľne opúšťa					rod predieral sa					Valentín (dom.)	odsek v knihe (typ.)
Autor: Vojtech Kúkol	vezmi si	dar neveste meno Presleyho					základná číslavka hl. figúrky v šachu				kopaním skypri okolo niečoho	skratka valuty ženské meno		
2														
čes. bás. a spis. pre deti (Jan)						meno Heyerdahlovej lode	čin. opera		poobíjali investičný kupón					
Obrana	lákaj				veľmi hreje existuj					javorovitý strom rodinná škola				
dávaj potravu, kŕmi chovaj				5										
esa, po česky				riečny amazonský delfín					škaredý človek, ohava (expr.)					

Obrana súťaž

Vrtuľník Robinson R44

Estónske vzdušné sily kúpili štyri ľahké vrtuľníky Robinson R44. Dva z nich sú určené na policajné úlohy a ich vybavenie zahŕňa infrakameru, farebnú televíznu kameru, sklopný monitor, videorekordér, vyhľadávací svetlomet, dve dvojpásmové rádiostanice, systém GPS a pozorovacie dvere. Druhé dva vrtuľníky verzie Clipper budú slúžiť aj na pátracie a záchranné lety nad morom, a preto majú na lyžinovom podvozku nafukovacie plaváky.

Vrtuľník R44 má dĺžku 11,66 m (s rotorom), šírku 2,13 m a výšku 3,28 m. Dvojlistový nosný rotor má priemer 10,06 m, dvojlistový vyrovnávací rotor 1,47 m. Šesťvalcový piestový motor „boxer“ Lycoming O-540-f1b5 poskytuje maximálny vzletový výkon 225 konských síl. V kabíne je miesto (podľa verzie) pre tri alebo štyri osoby. Stroj má maximálnu vzletovú hmotnosť 1 089 kg, nosnosť (vrátane štandardnej zásoby 116 l paliva) 351 kg, dosahuje cestovnú rýchlosť 209 km.h⁻¹, má maximálnu operačnú výšku 4 200 m a maximálny dolet so štandardnou zásobou paliva 640 km.

Andrej GÁFRIK

Foto Eesti Kaitsejõudude Peastaap

Správne odpovede z OBRANY č. 6/2004

č. 1 Na viacúčelovom displeji MFD-255SK

č. 2 LETVIS

č. 3 Do operácie SFOR

Výherca súťaže z OBRANY č. 6/2004

Roman Vrána, Krušovce

Výherca krížovky z OBRANY č. 6/2004

Vladimír Rajnoha, Topoľčany

Otázka č. 1

Akú štandardnú zásobu paliva má vrtuľník Robinson R44?

Otázka č. 2

V akom dlhodobom spoločnom vojenskom projekte pobaltských krajín je vedúcou krajinou Estónsko?

Otázka č. 3

Koľko Slovincov pôsobí v misii UNFICYP na Cypre?

Odpoveď spolu so spiatočnou adresou pošlite na korešpondenčnom lístku
najneskôr do 9. 5. 2004 na adresu redakcie:

Redakcia Obrana – Armáda, Vydavateľská a informačná agentúra MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava

VII. ročník celoslovenského podujatia
**DEŇ DETÍ S OZBROJENÝMI SILAMI SR
A SLOVENSKÝM ROZHLASOM**

29. mája 2004 v obci Zámutoľ (okres Vranov nad Topľou)

Z celodenného programu vyberáme:

- koncert Vojenskej hudby Veliteľstva pozemných síl OS SR
- súťažno-zábavné dopoludnie sprevádzané statickými a dynamickými ukázkami vojenskej techniky
- branno-športové preteky O pohár náčelníka GŠ OS SR
- ukážka činnosti Útvaru vojenskej polície a výcviku príslušníkov Ozbrojených síl Slovenskej republiky v sebaobrane
- dynamická ukážka odminovacieho zariadenia Božena
- vystúpenie speváčky Ingoly, folkovej skupiny Tramp Song, hudobnej skupiny Fornax, folklórnej skupiny Zámutoľčan a Suché karky

VÝTVARNÁ SÚŤAŽ

Organizátori Dňa detí s armádou, ktorý sa uskutoční 29. mája 2004 v Zámutoľe, v spolupráci s vojenským dvojtyždenníkom OBRANA vypisujú pre žiakov základných škôl výtvarnú súťaž pod názvom

Vojaci očami detí

ÚČASTNÍCI SÚŤAŽE SÚ POVINNÍ ZASLAŤ SVOJE PRÁCE SPOLU SO SPIATOČNOU ADRESOU A TELEFÓNNYM ČÍSLOM NAJNESKÔR DO 15. MÁJA NA ADRESU:

Redakcia OBRANA, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava.

Autori najlepších prác v kategórii mladších i starších žiakov, budú odmenení vecnými cenami a ich práce budú uverejnené v dvojtyždenníku OBRANA i na internetovej stránke Ministerstva obrany SR.